

1 Şubat 2025 Cumartesi • Sayı: 175

evrensel

ekmek ve gül

Sömürü ve şiddet fənosunu
kıracağınız!

Dilan K.

/EkmekveGül

posta@ekmekvegul.net

@

@ekmekvegul

🎵

📷

🐦

/ekmekvegul

f

İÇİNDEKİLER

Bu yıl işçi ve emekçi kadınların yılı olsun!.....3	Elif TURGUT
'Barajsız sendika, yasaksız grev, güvenceli iş'....5	Cemre KAVUKER
Bu nasıl müjde?.....6	Adile DOĞAN
'MEFA patronunu bir de bize sorun'.....6	
Grev çadırının neşesi Ayşe'nin hikayesi.....7	Nevruz MERSİN
Güven ortak amaçta.....8	Eylül TAŞ
Genç hemşirelerin gözünden ocak zammı.....9	Suna DERVİŞ
Sağlık emekçilerinin talepleri, halkın talepleri.....9	Cansu KAPLAN
Dikenli telleri sökene dek.....10	
Kış bitecek, bahar bizimle gelecek!.....10	Nilay ULAŞ
FİLM.....11	
Bir istihdam masalı.....12	
Emekli kadınlara bakım yükü döngüsü.....14	Kıymet UĞUR
'Geçim olmadan çocuk nasıl olacak?'.....14	Buse KAYMAZ
Aile yılı mı, borç yılı mı?.....15	Burcu Gülaçtı ÖKDEMİR
İşçi kadınlar çocuklarını görmeye hasret.....15	
Engelliler yeni yılda daha yoksul.....16	Zekine DÜNDAR
Acımızı örgütlü mücadelemez yenecek.....16	İlknur HAYLAZ
Aile yılında arabuluculuk tartışması.....17	Av. Sevil ARACI
Malatya'da depremin ikinci yılı.....18	Kıvılcım EFTELYA
Depremin enkazını kadınlar sırtladı.....19	Hatice BOYRAZ
Ma rıhna nıhna hon!.....20	Dilek OMAKLILAR
'Aile yılı çocuğumun güvende olduğu bir yıl olacak mı?'.....21	
Az ücret, çok çalışmak.....21	Sibel KAYGUSUZ
Kader gayrete aşık dediler.....21	
Kadınlarda cinsel işlev bozuklukları.....22	Berna YILDIZ
İyi ki doğdun Mine Özerden.....23	Filiz GÜR
Daha ne kadar çukur olabilir?.....24	Meriç ÖZYURT

Yenilenmeye, yeniyi örgütlemeye...

Kapak: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül Sunu Çizimi: Canva Pro yapay zeka aracıyla oluşturulmuştur

Hemen karşı sokağa geçerken deste deste beyaz turuncu çiçeklerin kokusu her tarafı sarmış. Nergis.

Yenilenmenin, yeni başlangıçların ve umudun simgesi. Evet içinden geçtiğimiz dönemde en çok düşlemeyi ihtiyaç duyduğumuz şeyler bunlar.

Mart'a, bahara yol tutmuşken içimizde, gözümüzün, gönlümüzün gördüğü her yerde umudu yeşertmeliyiz.

Etrafımızı saran sermayenin karanlığı ve onu koruyanlara karşı düşlerimizi gerçekleştirmenin yollarını aramalıyız.

Bugün sermaye ve temsilcilerinin dedikleri, yaptıkları biz kadınları, işçi ve emekçileri tek şeye mahkum etmeye ça-ba gösteriyor: Umutsuzluk!

İktidar, "Aile Yılı" diyor, sermaye

için ucuz ve güvencesiz işçi ordusunu hazırlıyor...

İktidar, "Kemer sıkın" diyor, sermaye için uçsuz, bucaksız kaynaklar aktarıyor...

İktidar, "etki ajanlığıyla mücadele" diyor, sermaye için işçi ve emekçi kadınları, LGBTİ'leri, hakkını savunan her kesimi örgütsüzlüğe mahkum etmeye çalışıyor...

İktidar bütün adımlarını sermayenin kârı için atıyor, kadınları en ağır koşullarda yaşamaya mahkum ediyor. Ancak, bugün bütün güvensizliğe rağmen işçi ve emekçi kadınlar kurdukları direniş çadırlarında, sokakta güveni örgütlenmede ve mücadelede yeşertiyor.

Dergimizin bu sayısında kadınlar iktidarın sermaye için söyledikleri ve yaptıklarına karşı yaşadıklarını, somut

gerçekleri tek tek anlatıyor.

Deprem felaketinin üstünden iki yıl geçmesine rağmen 21 metre karelik alanlara, insanlık dışı koşullarda kadınları yaşamaya mahkum eden iktidara karşı kadınlar reyhanlarıyla "Terk etmiyoruz, buradayız" diyor, hepimize direncin ve yaşama tutunmanın dersini veriyor.

8 Mart'a giderken işçi ve emekçi kadınların anlattıkları "artık değiştirmeliyiz" arzusunu örgütlülükle birleştirmeye yol gösteriyor.

Haydi kız kardeşler, deste deste nergislerle selamlayalım yenilikleri, baharları örgütleyelim.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık
Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Hakkı Özdal
Sorumlu Yazışları Müdürü: Sadık Murat Uysal

Yönetim Yeri: Adres:
Gülbahar Mahallesi, Oya Sokak, Tümer Plaza No: 7, Kat: 4
Daire: 9 34394 Şişli/İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti. Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul
Tic. Ltd. 682 61 62 Adana Baskı: Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osungazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir **Trabzon Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik Matbaacılık ve Kağıtçılık AŞ Araklı Yolgören Mah. Dedekorkut Cad. No: 55 dd Araklı/Trabzon

Bu yıl işçi ve emekçi kadınların yılı olsun!

Elif TURGUT

Geçtiğimiz ay iktidar, 2025 yılını “aile yılı” olarak ilan etmişti. Bu yılın “aile politikalarında bir zirve” olacağını duyurmuştu. Bu ilanın tercümesini yapmaya ihtiyacımız var çünkü aile yılı kapsamında duyuru- lan müjdelere, ortaya konacak politikalar, planlanan uygulamalar en çok kadınları etkileyecek.

Aile yılının ilanı, Cumhurbaşkanının “üç çocuk” çağrısının yanında kadınlara esnek çalışma “müjdeleri” ile yapıldı. Esnek çalışmanın, kadınların “hem evdeki işlerini rahatça yapabilmesi hem de çalışabilmesi” için öne sürüldüğü ifade edildi. Daha önceden de Orta Vadeli Program’da ve 12. Kalkınma Planı’nda sermayenin esneklik ve ucuz emek ihtiyacı “aile ve iş yaşamının uyumu” adı altında sunulmuştu.

Yani devlet kadına, “Evdeki işler senin sorumluluğun. Çocuğa da sen bakacaksın, eve de esnek çalışma ile ek gelir getireceksin” demiş oldu. Hızla kadınları ve gençlerin güvencesiz çalışmaya çekilmesi anlamına gelen esnek çalışma kapsamına dahil edecek projeler birbiri ardına duyurulmuş oldu. Ancak dergimizin orta sayfasında esnek ve güvencesiz çalışan kadınlar bunun neden bir müjde olamayacağını çok net anlatıyorlar kendi yaşamlarından örneklerle. Cumhurbaşkanı ve Aile Bakanı ise “Pandemide de uzaktan çalışma vardı” diyor. Pandemide de kadınlar uzaktan çalışmanın, kısa çalışmanın, patronun keyfine göre ücretsiz izne çıkarılmanın yükünü çok ağır yaşamışlardı. Ekmek ve Gül’ün pandemide yüz yüze gelerek görüştüğü 680 işçi, emekçi kadın Bakanlığın “Pandemide de olmuştu” sözünün arkasındaki gerçekliği gözler önüne sermişti. İktidar, bir yandan kadın işsizliğini azalmış gibi gösterirken aslında en güvencesiz çalışmanın öznesi haline getiriyor kadınları.

Esneklik, kadınlar için kocaya, babaya bağımlılık demek. Sosyal güvencenin olmaması demek, yarın işe gidip gitmeyeceğinin belli olmaması demek. Ücretine “harçlık, katkı” denerek düşürülmesi demek, sendikalaşma hakkının gasbı demek. İşsizlik korkusu demek, daha çok çalışmak demek, kıdem hakkını kaybetmek demek, şiddete daha açık hale gelmek demek... Kadınlara sürekli işsizliği, yoksulluğu dayatmak demek, insanca bir yaşam isteginin üzerinden silindirle geçmek demek...

‘DOĞURUN’ DEDİĞİ ÇOCUĞA BAKMIYOR

Güvencesiz yaşam “müjdesine” bir de doğum teşvikleri ve evlilik kredisi ekleniyor. İki ebeveynli beş kişilik bir aile

Fotoğraf: Dalle/Mehmet Şerif Can/Evrensel

tahayyülü var iktidarın. Asgari ücret neredeyse ülkede genel ücret haline geldi. İki ebeveynin aldığı maaşla yoksulluk sınırına yaklaşılmıyor bile. Zaten çocuk doğurma kararını ertelemenin ya da istememenin bir yönü de gelecek güvencesinin olmaması. “Doğurun, genç işgücüne ihtiyacımız var” demek kolay ama doğurun dediği çocuğun yaşamını garanti altına almak için kaynak ayırmak asla yok. Doğurun diyor ama bakmıyor.

■ Yüz binlerce kadının çocuklar okuldan kopmasını, sağlıklı beslenebilsin, okulda aç kalmasınlar diye, çocukların gelişimi ve sağlığının devletin sorumluluğu olduğunu hatırlattığı okullarda bir öğün ücretsiz yemek talebi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Kaynağımızı nereye aktardığımız bizim takdirimiz” denerek görmezden gelindi.

■ Daha geçen gün eşi boşanmak istediği için canlı yayında çocuğunun boğazına bıçak dayayarak tehdit eden baba adli kontrol ile serbest bırakıldı.

■ Bolu Kartalkaya’da yangın önlemleri alınmadığı için ölenlerin 36’sı çocuklardı.

■ Kadınlar çocuklarını bırakabilecekleri başka bir yerde olmadığı için evde yalnız bırakmak zorunda kalıyor. Sobadan, ısıtıcıdan çocuklar yanarak can veriyor. İzmir Selçuk’un ardından Antalya’da 3 çocuk gecekonduda sobadan çıkan yangında ölümden döndü, 8 yaşındaki çocuk ambulansa bindirilirken “Annemin parası yok, beni götürmeyin” diye ağladı. İzmir Selçuk’taki yangının ardından Özlem Zengin, “Her şeyi paraya bağlıyorsunuz” demişti. Antalya’daki yangının ardından Bakanlık hesap vermek yerine çocukların devlet koruması altına alındığını duyurdu. Pek çok haberde olduğu gibi yaşandıktan ve kamuoyuna yansıldıktan sonra müdahil olduklarını açıklamakla yetindi.

Çocuk koruma sisteminin, çocukların takibinin yapılabileceği kamusal meka-

nizmaların olmaması ve git gide daha çok ortadan kaldırılması, “Ucuz, genç işgücünün bir parçası olsun da nasıl olursa olsun” yaklaşımı doğduğu andan itibaren çocukların sağlığını güvence altına almıyor.

Bu sırada üreme haklarına, doğum kontrolüne, aile planlaması danışmanlıklarına, kürtaj hakkına çeşitli saldırıların da kapıda olduğunun işareti veriliyor. Normal doğumu teşvik adı altında vajinal doğum yapan sağlık emekçilerine ek ödeme teşviği verilmesi, kadınların sağlığını tehdit edecek zeminin yaratılması anlamına geliyor. Aile ve Gençlik Fonu kapsamında yaygınlaştırmayı istedikleri aile eğitimlerinde kürtaj mevzuatına ilişkin yanlış bilgi veriliyor, 10. haftaya kadar isteğe bağlı kürtaj bir hakken kürtajın sadece hamileliğin, annenin sağlığını tehdit ettiği koşullarda yapılabileceği anlatılıyor. * Evinde şiddet gördüğü için sığınmaevine giden kadınlara da eşle sağlıklı ilişki kurmayı içeren aile eğitimi verildiği Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 bütçe teklifinde ortaya çıkmıştı. **

BOŞANMAYA ENGEL, KADINA ŞİDDET

Aile yılının bir diğer ayağını ise boşanmaları engelleme politikaları oluşturacak. İstanbul’un bir mahallesinden bir kadın derneğinin, Esenyali Kadın Dayanışma Derneğinin verilerine bile baktığımızda kadınlara şiddet uygulayan faillelerin yüzde 71’ini kadınların eşleri ya da boşandığı erkekler oluşturuyor.*** Ve kadınlar boşanma süreçlerinde şiddetten uzaklaşabilmek için çocuklarının velayeti dahil olmak üzere tüm haklarından vazgeçmek zorunda bırakılıyorlar. Hal böyleyken Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın boşanmalara arabuluculuk getireceğini duyurması, kadınların şiddet dolu evliliklere mahkum edileceği bir yılın ilanı oluyor aslında. Dergimizde ➡

Fotoğraf: DHA

Avukat Sevil Aracı'nın neden aile arabuluculuğu sistemine kadınların karşı çıkması ve uygulamaya sokulmasını engellemesi gerektiğini anlattığı yazısı (sayfa 17) konuya dair detaylı bir analiz sunuyor.

Aile yılının ilanı ile birlikte gözünü, kadınları ve çocukları şiddete karşı korumayı devletlere yükümlülük veren uluslararası sözleşmelere, 6284 sayılı Kanun'a, nafaka hakkına dikenler de ellerini kaşıyor. Cumhurbaşkanının seçim döneminde pazarlık unsuru yaptığı 6284'ün kaldırılmasının lafı bile kadınların tedbir kararı olarak aldıkları uzaklaştırma kararlarının süresini kısaltmış, kanunun uygulanmasını zayıflatmışken şimdi aile yılı ilanı ile kadınların eşit yaşam hakları açıktan hedefe konuyor. Örneğin Mil Diyanet Sen, "zinanın suç kapsamına alınması", "ev hanımlığının teşvik edilmesi", "LGBTİ derneklerinin kapatılması", "süresiz nafaka uygulamasına son verilmesi" gibi taleplerini "Aile yılı lafta kalsın" diyerek gündeme getiriyor.

Tercüme gelirse aile yılı, yani bu yıl kadınlar için güvencesiz, şiddet dolu yaşamların garanti altına alınmasının planlandığı bir yıl olacak. Ancak bu çok bütünlüklü bir ekonomik programın çok temel bir parçası. Geçtiğimiz yıllarda işçi direnişlerinde gördüğümüz kadınların "yeter" dedikleri noktanın insan yerine konmama, insan muamelesi görmeme, onurlarının kırılması, hakarete ve tacize uğramaları, zorunlu mesailerden çocuklarını görecektiklerinin kalmaması olduğunu gördük. Aile yılı ise kadınlar açısından insan yerine konmayacakları, ağır yaşam ve çalışma koşullarına işaret ediyor.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

İNSANCA YAŞAM TALEBİ İLE SERMAYENİN AİLE YILI PLANI ARASINDA BAĞ VAR!

■ Kadınların yaşadığı şiddet ile asgari ücretin insanca bir seviyeye yükseltilmesi talebi arasında açık bir bağ var. Esenyali Kadın Dayanışma derneğinin raporu, kadınların şiddetten uzaklaşma sürecinde en çok yaşadığı sorunların başında ekonomik sorunların geldiğini; boşanma süreçlerinde de en büyük engelin barınma sorunu olduğunu ortaya koyuyor.

■ Aile yılı ile yazının başında belirttiğimiz gibi sermayenin ucuz işgücü, patronların ihtiyacına göre işçinin hayatını şekillendirme, güvencesizleştirme ihtiyacı arasında açık bir bağ var.

■ Kadınların şiddetten kurtulup kendileri için bir hayat kurabilme olanağı ile ücretsiz kreş, kamusal bakım hizmetleri talepleri arasında çok somut bir bağ var. Kamuda tasarruf ile Ege Üniversitesi Hastanesindeki kreşin kapatılması gündem olduğunda, bu kreşten faydalanan kadın sağlık emekçilerinin kimi işi bırakmak zorunda kalacağını düşündüğünü

ifade ediyordu.

■ "Aile-iş yaşamının uyumu" denilerek müjdelenen esnek çalışma ile kadınların örgütlenmesinin, insanca bir yaşam mücadelesinin engellenme çabası ve sendikalaşma hakkının ezilip geçilmesi arasında açık bir bağ var. 2024 yılında metal patronlarının yanında yer alan iktidar MESS kapsamındaki metal işçilerinin grevini yasaklamıştı, sendikalaşmak istediği için direnen işçilerin karşısına kolluk kuvvetleri dikilmişti...

Aile yılı ise tüm bu bağları görünmez kılmanın bir örtüsü olarak kullanılmak isteniyor.

SALDIRILARA KARŞI MÜCADELE YILI

2025 yılının pek çok mücadeleye gebe bir yıl olduğunu söylemiştik, grev yaşağına rağmen grevlerini sürdürüp toplu iş sözleşmelerini imzalayan metal işçileri 2025 yılında insanca bir yaşam talebiyle verilecek mücadelelerin yolunu açtı. Bu gören iktidar ise bunun önünü hızla kesmek üzere ocak ayını sanki bir yılmiş geçmişçesine hissettiren yoğunlukta ve

sıklıkta sindirme furyasına başladı. Aile yılının ilanında "ailenin korunmasının bir milli güvenlik sorunu" olduğunun söylenmesi kadınların güvenceli iş, güvenceli ve şiddetsiz yaşam talebi için sürdürdüğü mücadeleye aba altından sopa göstermekti. Yasa haline gelmesi tepkilerle engellenmiş "etki ajanlığı" nı savcılığın bir suçmuşçasına hukuki olmayan şekilde kullanması, gazetecilere dönük gözaltılar, dünyanın en kalabalık barosunun seçilmiş yönetimine açılan soruşturma, baro yöneticisinin 10 yıl önce katıldığı etkinlikler ve yaptığı telefon görüşmeleri öne sürülerek tutuklanması, belediyelere atanan kayyumlar ve daha nice halkı susturma, tükenişini baskıyla gizleme hamlesi.

Sonuç olarak bugün hiç şüphesiz en elzem mesele işçi ve emekçi kadınların birleşmesi, mücadele etmesidir. Bugün sermayenin işçi ve emekçi kadınları mahkum ettiği tablo ve kadınların buna karşı sürdürdüğü mücadele tüm işçi sınıfının taleplerini kapsıyor, kapsamlı. Güvence ve insanca bir yaşam düşlerin ötesinde işçi ve emekçilerin, kadınların temel hakkı. Bu bütünlükle mücadeleyi sürdürmeli, örgütlemeliyiz. Dolayısıyla 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne giderken "Bu yıl işçi ve emekçi kadınların yılı olsun" diyoruz, bulunduğumuz her alanda mücadeleyi örgütliyoruz.

* <https://ekmekvegul.net/gundem/ai-le-ve-genclik-fonu-onkosulu-olan-evlilik-egitiminde-kurtaj-hakki-ihlali>

** <https://ekmekvegul.net/gundem/ai-le-ve-sosyal-hizmetler-bakanligi-butcesi-komisyonunda-1-yilda-1-tane-bile-siginmaevi-acamadi>

*** <https://ekmekvegul.net/storage/documents/I5QbMLh1wZ7yVGgckaYCK-nssxN3VubAKkQ9r5x8M.pdf>

Fotoğraf: TCCB

8 MARTA GİDERKEN...

Güvenceli iş, yasaksız grev, barajsız sendika!

Cemre KAVUKER

Son süreçte ülke gündeminde her gün hatta her saat antide-mokratik uygulamaların başka bir örneği ile karşı karşıya kaldık. Geçtiğimiz yıldan bu yana neler değişti, nasıl değişti diye baktığımızda elimizde kalan iktidarın baskıları ve bu baskılara karşı mücadeleyi. İşte tüm bu koşullarda 8 Mart'a doğru gidiyoruz. Bu 8 Mart'ta da haklarımız ve hayatlarımız için alanlarda olacağız elbette.

ESNEKLİK ÖRGÜTSÜZLÜĞÜ GETİRİYOR

2025 yılının aile yılı ilan edilmesinin ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan aile yılı tanıtım toplantısında bize "müjdelere" verdi. Bu müjdelere biri de kadınlar için esnek ve uzaktan çalışma modeli. Bu model "İş piyasasında değişen koşullara uyum sağlama" ve "İstihdam oranlarını artırma" hedefleri ile öne sürülüyor. Ama esnek çalışma, kadınların ucuz ve güvencesiz çalıştırılması demek. Diğer yandan bu, kadınların ev içi yükünün iş yüküyle birleşmesi anlamına geliyor. Bu durum kadın işçilerin güvenceli iş hakkından da giderek uzaklaşması demek oluyor. Yani kazanılmış hakları birer birer işçilerin elinden almaya çalışıyor iktidar.

Özellikle pandemide başlayan bu uygulama ile "konforlu" çalışma şartları sunuluyor gibi gözükse de iş yükü artıyor, yol ve yemek gibi temel haklar verilmiyor, çalışanlara fatura desteği dahi sunulmuyor. Üstüne evin yükü, yaşlı ve çocuk bakımı da işle birlikte kadınların omzuna yükleniyor. Yaratılan bu esnek çalışma modeliyle birlikte çalışanların örgütlülük düzeyi de azalıyor.

İŞ YERİNDE ŞİDDETE KARŞI SENDİKAYA

Sendikalı olmanın önemini ise Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Özyeğin Üniversitesi'nin "İş yerinde şiddet ve taciz algıları ve deneyimleri araştırma raporu" gösteriyor. Araştırma, iş yerinde şiddete karşı sendikalı olmanın koruyucu bir etkisi olduğunu açıkça ortaya çıkıyor. Sendikalı olan çalışanlar, olmayanlara göre tüm kalemelerde yaklaşık 8 kat daha az şiddete maruz kalıyor.*

Rapordan da anlaşılacağı üzere sendikalı olmak sermaye karşısında işçi sınıfının elini güçlendiriyor. Bunun farkında olan sermaye ve onun iktidarlara da sendikalaşmanın önüne yasal ve fiili engeller koyuyor. Bu engeller sendikal hak ve özgürlükleri de kısıtlayan bir tablo yaratıyor.

Sendikalı olmak özellikle kadın işçiler açısından iş güvencesini artıran bir

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

durum. Çünkü biliyoruz ki bir iş yerinde yaşanan bir sorunda ilk vazgeçilen kadın işçiler oluyor. Pandemide, ekonomik krizde, sendikal mücadelelerde bunun örneğini çokça gördük. Kadınlar iş yerinde şiddete, mobbinge, tacize en çok maruz kalanlar. Yukarıdaki verilerde de görüldüğü gibi bu durumların önüne geçecek şey sendikal örgütlülük.

SENDİKALI OLUNCA İŞ BİTMİYOR

Elbette, "Sendikalı ol tüm dertler bitsin" diye bir şey yok. Sendikal hak ve özgürlükler sermayenin ihtiyaçlarına göre kısıtlanıyor. En yakın örneğini 2024 yılının sonlarında, düşük ücret dayatmasına karşı greve çıkan metal işçilerinin grevinin Cumhurbaşkanı tarafından yasaklanması gördük. Bir başka örnek Polonez işçileri. Sendikalaştıkları için işten atıldılar, aylarca süren direnişte iktidar tüm gücüyle direnişi bastırmaya çalıştı. Biraz hafıza tazeleyelim, geçtiğimiz yıl Özak Teksit'de yetkili sendikadan istifa edip BİRTEK-SEN'de örgütlenen işçiler

bir kadın işçinin işten atılmasının ardından direnişe geçtiler. Polisinden müftüsüne, devletin tüm güçleri direnişin karşısına dikildi. Biraz daha detaylı baksak nice iş yerinde sendikalaştığı için işten atılan, sendikanın yetkisine itiraz edilen pek çok örnekle karşılaşırız.

Ancak tüm engellere rağmen metal işçilerinin yasağı kabullenmeyip fiilen greve devam etmesi onlara kazanım getirdi. Özak ve Polonez işçileri de kıdem ve ihbar tazminatlarını alarak direnişlerini sonuçlandırdılar. Burada Özak ve Polonez'e özellikle vurgu yapmak isterim. Bu iki iş yerinde de direnişte kadın işçiler öne çıkıyordu. Kadınlar tüm önyargılara rağmen insanca bir yaşam için baskılara boyun eğmeden direndiler.

Direneler kadın olunca devlet sadece kendi güçlerini değil, aileyi de bir baskı aracı olarak kullanıyor. Hatırlayalım, Malatya'da iki kadın işçinin eşleri ve babaları çağrılarak sendikal faaliyetleri bir suç unsuruymuş gibi gösterilmişti. Yani devlet kendi gücüyle bas-

tıramadığı mücadeleyi aile faktörünü kullanarak bastırmaya çalışmıştı.

8 MART'A GİDERKEN SENDİKAL HAKLARIMIZ İÇİN...

Ellerimizle yarattığımız bu ülkede insanca bir yaşam için örgütlü hareket etme çabamız sermayenin işine gelmediği için engellenmeye çalışılıyor. Hem de yasal olarak hakkımız olmasına rağmen. Tüm bu yaşananlar karşısında Emek Partisi "Barajsız Sendika, Yasaksız Grev, Güvenceli İş" talepli bir kampanya başlattı. Sendikal hak ve özgürlüklerin önündeki engellerin kaldırılması amacını taşıyan bu kampanyanın üç ana talebi var:

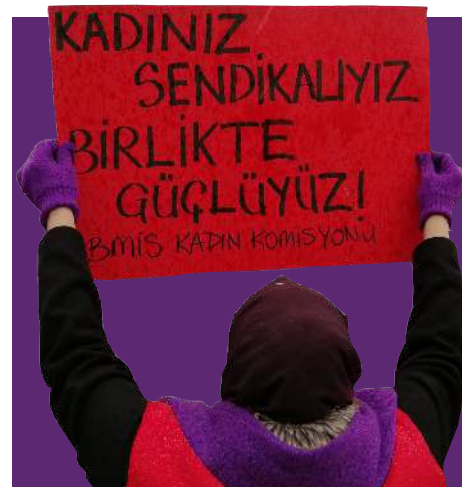
*İşçilerin istediği sendikada örgütlenme hakkını engelleyen baraj uygulamasının kaldırılması çünkü işçinin söz hakkının olduğu bir sendika olması iş yerinde.

*Yasaksız grev talebi. İktidar, sermayenin çıkarını değil, işçinin çıkarını gözeterek adım atmalı, grev hakkını engellememelidir.

*Güvenceli iş. Bu talep bugün kadın işçilerin en önemli talepleri arasında yer alıyor. Özellikle esnek çalışmanın gündeme getirildiği bu günlerde güvenceli iş imkanı ancak örgütlü olunursa mümkün olur.

Tüm bu talepler iş yerlerinde yaşanan sorunların önüne geçmenin bir adımı olacak. Ancak sadece kampanyayı desteklemekle olmaz. Bu kampanyayı sahiplenerek aynı tezgahı, bölümü paylaştığımız arkadaşlarımızla büyütmeliyiz. Saldırlara karşı savunmada olan pozisyonumuzu daha ileriden talepleri sahiplenerek güçlendireceğiz. 8 Mart'a giden yolu yürürken insanca çalışma koşulları, insanca yaşam talebimizi bu kampanya ile meydanlardan yükselip ülkenin dört bir yanında duyulmaması imkansız hale getirelim.

**Sendikanın adı bile işçileri koruyor - Evrensel*

İŞÇİLERİN ÖRGÜTLÜLÜĞÜNE SALDIRI

ÇALIŞMA ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yayınladığı verilere göre ülkede SGK'ya kayıtlı 16 milyon 864 bin 733 çalışan var. Bu çalışanların içerisinde sendikalılık oranı ise yüzde 15. Toplam sendikalılık oranında cinsiyete dayalı bir dağılım bu verilerin içinde yer almasa da iş kollarına göre sendikalaşma oranlarında kadınların sendikalı olma oranlarının da oldukça düşük olduğu görülüyor. Örneğin

metal iş kolunda sendikalı olan işçilerin yalnızca yüzde 14,69'u kadın işçilerden oluşuyor. Kadın emeğinin yoğunlukla kullanıldığı dokuma, hazır giyim ve deri iş kolunda ise sendikalı olan işçilerin yalnızca yüzde 32,82'si sendikalı. İşçilerin birlik olması, örgütlü hareket etmesi sermayenin işine gelmediği için bugün müjdelere, teşviklerle sendikalaştırmayı politika ediniyor AKP.

'MEFA patronunu bir de bize sorun'

BEN MEFA fabrikasında çalışan bir kadın personelim. Evrensel Gazetesi'nde çıkan bir haber üzerine ben de görüşlerimi aktarmak istedim. İş yerimiz her yerde kendisini övmekle meşgul ama iş personellerin maaşına gelince durum hiç de övülecek gibi değil.

Öncelikle fabrikamızda kıdem farkı yok denecek kadar az. Ben çok eski bir personel olmasam da yıllarca bu kadar düşük ücrete mi çalışacağım diye düşünüyorum. Bunun yanında kadınlar olarak ayrımcılığa uğruyoruz. Yöneticiler sözünü sadece kadınlara geçirebiliyor. Molalardan beş dakika geç dönsek hemen tepemizde bitiyorlar. Üretimde verilen sayıyı tutturma zorunluluğu olduğu için regl olduğumuzda dahi tuvalete gidemiyoruz. Aynı işi, hatta daha iş yaptığımız halde neden erkeklerle aynı maaşı alamyoruz?

Tüm bu sorunlar için iş yerimizde sendikalaşmanın gerekli olduğunu düşünüyorum. Zaten fabrikamızda yıllardır bunun için uğraşıyor. Ama yönetim asla istemiyor. Başını kaldıranı işten çıkartıyor. Yönetimin bu kadar istememesi bile sendikamızın ne kadar önemli olduğunu göstergesi bence. Biz Arçelik'e üretim yapıyoruz, oranın sendikası var. Onlar bizimle aynı işi yapıyor ama maaşları bizim iki katımız. Bu yüzden de sendikamız şart olduğunu düşünüyorum.

MEFA'dan bir işçi ANKARA

Grev çadırının neşesi Ayşe'nin hikayesi

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Nevruz MERSİN Esenyalı-İstanbul

Direniş çadırlarının olmazsa olmazları vardır. Sabahları iş disipliniyle çadıra gelen işçiler, birlikte içilen sıcak çay, paylaşılan sıcak simit, arka planda mücadeleye çağırın şarkılar, sloganlarla ziyaret eden işçiler... Tuzla Serbest Bölge'de sendikalaştıkları için işten çıkarılan TKIS Blinds işçilerinden Ayşe de kendine has esprileri ve tatlı sohbeti ile çadırın olmazsa olmaz neşe kaynağı. Direnişlerinin 90'ıncı gününde düzenledikleri basın açıklaması sonrasında, birlikte çayımızı içerken başladık Ayşe'nin mücadele dolu öyküsünü dinlemeye.

46 yaşında olan Ayşe'nin hikayesi, 18 yaşında İstanbul'a geldikten sonra başlamış. Kız kardeşi ve annesiyle Sinop'ta yaşayan Ayşe, "Çocukluk aşkımı unutmak için geldim İstanbul'a" diye başlıyor anlatmaya. İstanbul'a abisin yanına geldiği ilk hafta abisinin "Bu yoklukta sen de mi geldin?" sözünün onu nasıl incittiğini, "Kabuğumdan yeni çıkmışım, gözüm hiçbir şey görmemiş" sözleriyle anlatıyor. Sonrasında ablasının yanında yaşamaya başlayıp o gündən sonra bir daha incindiği o eve

geri dönmüyor. Ablasına yük olmak ve köydeki ailesine para gönderebilmek için de evlerinin alt katındaki markette 12 yıl sigortasız çalışmak zorunda kalmış: "Babam çalışmak için kaçak yollarla İsrail'e gitti. Bir süre sonra para göndermeyi de aramayı da kesti. En son aradığında 'Benden umudu kesin. Orada yarım kalan sigortamı da ister yatırıp emekli olun; isterseniz yatırmayın. Siz bilirsiniz' diye kapattı telefonu." Ablasının yanında kalmaya devam ederken gündüzleri markette çalışarak, akşamları da ek işlere giderek hem ailesini geçindirmiş hem de babasının yarım kalan emeklilik ödemesini tamamlamış.

'PATRON MECBURİYETİMDEN FAYDALANDI'

Ülkeye geri dönüş yapmak zorunda kalan babasının kanser hastası olduğunu öğrenince beş yıl boyunca hem çalışmış hem babasına bakmış: "İzin günlerimi babamın hastane kontrollerine göre ayarlardım. Gideceğim gün izin yapıp sonrasında tüm hafta çalışıyordum. Bazen izinsiz çalışmama rağmen maaşımdan kesildiği oluyordu. Mecburum. Patronun da mecburiyetinden faydalanıyordu." Uyku uyumadan, eksik maaşla çalışmak

zorunda kalmış bu koşullarda. Beş yılın sonunda babasını kaybeden Ayşe bir yıl sonra da annesinin rahim kanseri olduğunu öğrenmiş. Bunun üzerine 12 yıl çalıştığı iş yerinden hiçbir hakkını almadan ayrılarak annesiyle bakıma ihtiyacı olan kız kardeşinin yanına geçmiş: "Tüm yaşamımı aileme adadım, ailenin fedakarı ben oldum anlayacağın. O yüzden evlenip kendime bir yuva da kuramadım. Ama evlenmemekten pişman değilim. Bana 'Çocuğun olmadığı için bizi anlamazsın' diyor bazıları. Evlat emek verildiği için kıymetli değil midir? Ben de aileme emek verdim."

'İŞSİZ KALMA LÜKSÜM YOKTU'

Bu süreçte 3 ay işsiz kaldıktan sonra Yönel Sanayi'de iki vardiyalı bir plastik fabrikasında işe başlayan Ayşe, "Plastik kokusu ve 12 saat çalışmaktan sırtımda morluklar çıkmaya başladı. Banttan çıkan sıcak bardaklar, kalın eldivenlerimiz olmasına rağmen ellerimizi yakıyordu. Sıcaktan ayağımızdaki çorapları ıslatıp başımızın üstüne koyarak çalışmaya çalışıyorduk. Cumartesi akşamı eve geliyor, pazar akşamı işe gidiyordum. Bir yıl dayanabildim bu şekilde çalışmaya, sonra çıkmak zorunda kaldım" diye anlatıyor

çalışma koşullarını. Sonraki süreçte komi olarak bir buçuk yıl, restoranda da iki yıl garson olarak çalışmış. Oradan da ayrıldıktan sonra kozmetik ürünleri üreten bir fabrikada üç yıl çalışmış. "İşsiz kalma lüksüm yoktu. Kira, faturalar evin masrafları, abimin iki çocuğunun okul masrafları bile benim sırtımdaydı. En fazla üç hafta işsiz kalıyor sonra yeni iş buluyordum. Abim boşanmış ve yanıma taşınmıştı. O da çalışıyordu ama aldığı bütün parayı içkiye ve kumara veriyordu. Annemin emekli maaşını da alıyordu. 'Yok' dediğimizde evde kıyamet kopuyordu. Komşular sesimizi duymasın diye sesimizi çıkarmıyorduk. Şimdiki aklım olsa öyle mi yapardım? O zamanlar korkuyordum. Ama şimdi öyle değil" sözlerini tatlı bir gülümseme ile sarf ediyor.

Çalıştığı kozmetik fabrikasında işçiler düşük ücretlere karşı birleşip toplu kıyış verme kararı almış. Arkadaşlarının aldığı kararla istifasını imzalayan Ayşe, "35 kişiydik, hep beraber gittik. Ben istifa mı verdim. Arkamı dönüp baktığımda ne olsa beğenirsin, tek çıkan bendim. Benden sonra giren herkesi ikna etmişler. Annem o zaman da üzülüyordu, bugün de üzülüyor. Ama ben yapacağım dediğim şeyi yaparım, sözümün arkasında dururum" diyerek anlatıyor yaşadığı süreci.

Daha sonra Eurotat Avrasya'da üç buçuk yıl çalışmış, buradan da kendi sağlık sorunlarından kaynaklı ayrılmak zorunda kalmış: "Yaşadığım stres, abimin baskısı, çektiğimiz ekonomik sorunlardan kaynaklı vertigo olmuşum. Dengemi kaybediyor, çalışırken oturduğum yere düşüyordum. İnsan kaynakları ile görüş-tüm. Bütün haklarımı verip beni çıkardılar ve işsizlik maaşı da almaya hak kazandım." İşsizlik maaşı kesilmesin diye de kız kardeşinin çalıştığı konfeksiyon atölyesinde sigortasız sekiz ay çalışmış. "Çok uzak değil bundan beş yıl önce kaşar peyniri alamadığım için ağladım ben" diyerek dolapta ertesi gün yiyebilecekleri hiçbir şeyin olmadığı günler olduğunu anlatıyor.

'İÇERİDEKİ ARKADAŞLARIMIZI DÜŞÜNMEMİZ GEREKİYOR'

Çalıştığı atölye kapandıktan sonra annesi kızına iş arayışına girmiş ve Ayşe'nin TKIS serüveni böylece başlamış. Sendikaya dair hiçbir fikri olmayan, yaşadığı de-

neyimden sonra böyle şeylere kalkışmayı aklının ucundan geçirmeyen Ayşe, bir süre çalıştıktan sonra iş yerinde yaşadıkları baskı ve düşük ücretlere karşı sendikalaşma faaliyetine dahil olmuş: "Arkadaşlarım 'Hakkımız olanı istiyoruz, sendikayla daha güçlü oluruz' dedikten sonra verdim telefonu, 'Ne yapıyorsanız yapın' dedim. Sendikalı olmanın ne demek olduğunu; çadır, direniş, slogan atma, soğukta yağmurda gelip burada durma bu kadarını bilmiyordum. Bilsedim bu kadar üşüyeceğimi hayatta gelir miydim?' diyerek basıyor kahkahayı.

Bu süreç annesini üzdüğü için bir taraftan vicdan azabı çektiğini söylerken bir taraftan da onu burada tutan şeyi anlatıyor: "Biz kendimiz için bir yola girdik, mücadele etmeye başladık. Kazanmak istiyoruz. 'Bir iki gün bağırıp çağırıldılar, sonra yıldılar gittiler' dedirtmek olmaz. Bırakırsak bizi daha çok ezecekler, daha çok sömürüp daha çok üstümüze gelecekler. İçerideki arkadaşlarımızı da düşünmemiz gerekiyor."

NEŞELİ OLMADAN HAYAT ÇEKİLMİYOR

Çadır ziyaretlerini ilk başlarda anlamlandıramadığını söyleyen Ayşe, "Dayanışma için geliyoruz ve onurlanıyoruz. İçerideki arkadaşlarımız da yemeğe çıktıklarında slogan atınca insan daha çok umutlanıyor" diyor. Kazanacaklarına olan inancını nasıl kazandığını "Biz bugün olmasa yarın sendikayı o fabrikaya sokacağız ve hakkımızı alacağız. Bir gün kızıp çadıra gelmedim, sonrasında içim el vermedi. Arkadaşlarım da bütün gün aradı, ertesi gün dayanamadım çıktım geldim" sözleriyle anlatıyor. Tüm bu yaşadıklarıyla Ayşe'nin neşesi, mücadeleye ve arkadaşlarına olan inancı, yaşamında da fabrikasında da zorluklara karşı dik duruşu onun en önemli özelliklerinden. Nasıl bu kadar neşeli olduğunu sorduğumda "Neşeli olmak zorundayım, hayat başka türlü çekilmiyor" diye cevap veriyor.

8 MART'A GİDERKEN...

Son olarak 8 Mart'a giderken kadınlara söylemek istediği bir şey olup olmadığını soruyorum. Yanıtı, "Markette güvencesiz çalışırken 8 Mart günü parmağımı kestim, 7 dikeş atıldılar. 8 Mart'ın izini baş parmağımda taşıyorum. İşçi ve emekçi kadınlara söylemek istediğim tek şey; yılmaları, mücadele etsinler. 'Kocamız, babamız, abimiz yok' diye korkmasınlar. Çalışsınlar, çabalsınlar. Kendilerini ezdirmesinler" oluyor.

Bu nasıl müjde?

Adile DOĞAN İstanbul

HER gün yeniden ve yeniden yaşadığımız gerçeklere uyanıyoruz. Sabah çocukların beslenmesine koyacak bir şey yok. Cebine ay sonu yaklaştığı için harçlık da koymadık. Ayağımızdaki ayakkabı eskidi, değiştiremedik. Boğazımızdan kısıtka kısıtka yine de bir şey artmıyor. Hep eksideyiz ama ne hikmetse bu ülkenin Cumhurbaşkanı her gün yeni bir müjde açıklıyor. Bir sana "Bir müjdem var" dediğinde kalbin çarpar heyecandan, tatlı bir sevinç sarar insanı. Fakat kadınlar bu müjde ifadesinin karşısında hiç böyle duygular yaşamıyor. Onların tek gerçeği var, o da her sabah uyandığı yoksul hayatlar. Servisine binip işe giderken, yolda, kafasında akşam çocuklara ne yedireceğimi sorusuyla çalışırlar. Akşam olur, yine bir şey değişmemiştir. Çalışıp doyamayanların kentinde kadınlara hayat, pek müjde verecek gibi değil.

"Sana bir müjdem var" cümlesi karşısında kalbin heyecanla çarpar demiştik ya işte bu duyguyu asıl kimler yaşıyor? Her gün yeniden kanımızı emen, illiğimize kadar kabul ettirmek için eylem saatlerini sabırsızlık bekliyorlar. Yırtıp attık o korku gömleklerini. Hak aradığımızda

şiddet, yoksulluk, eğitimsizlik, geleceksizlik ve sağlıksız bir hayat.

NEDEN HEP PATRONA?

Bizim itirazımız var! Bulduğumuz metal işçilerinden yan yana geldiğimiz direnişçi kadınların sözlerine bakalım. "Ben haftalarca çocuğumun yüzünü bile görmüyorum" diyor metal işçisi bir kadın. "Evime girecek olan bu asgari ücret için de geçinemiyorum. Ben çalışırken çocuğum büyükannesinde kalıyor. Zorunlu mesai olunca bazen iki hafta bile göremiyorum. Çok engel var ama birleşmeliyiz yine de. Artık yemiyoruz bu müjdeli sözleri" diyor.

NEDEN HEP PATRONLARA?

Metal işçisi kadına çocuğunu görememek dokunmuş. Dünyanın tüm yükü, sadece onun sırtındaymış gibi yaşamak ona dokunmuş. Başlamış sorgulamaya ve "Gücümüz ellerimizde" demesine artık ramak var. 100 günü aşkındır hakları için direniyor TKIS işçileri. "Artık korkmuyoruz" diyor işçi kadınlar. İçeride çalışan işçiler çadırda direnen arkadaşlarına hem destek vermek hem de taleplerini kabul ettirmek için eylem saatlerini sabırsızlık bekliyorlar. Yırtıp attık o korku gömleklerini. Hak aradığımızda

bize nasıl düşman bir sistem olduğunu gördük. Kendileri dünyaları yerken biz işçileri nasıl sefaletle mahkum ettiklerini gördük ve bu güvencesizliğe karşı çıkmak için "Neden hep patronlara?" diye soruyoruz. Çünkü bu düzen, patronların düzeni. Yer yer çeşitli mücadeleler ile bu düzene karşı çıkıyor emekçiler. Ama hep bir şeyle karşılaşmışlar ya da doğrudan bela kendi başında olduğunda sorguluyor ve hareket geçiriyor. Bu hareket bazen kazanımla sonuçlanmasa bile artık o işçiler tüm gerçekleri öğreniyor.

BİRBİRİMİZDEN ÖĞRENECEĞİMİZ ÇOK ŞEY VAR

Şimdi işçi kadınların güvencesizliğe karşı örgütlenme günü olan 8 Mart'ı karşılamak için hazırlıklar yapıyoruz. Tüm yan yana gelişlerimizde, etkinliklerimizde, basın açıklamamızda, her nerede mücadele edersek edelim birbirimizden haberdar olma ve en önemlisi işçi kadınların tüm ortak sorunları ve talepleri etrafında birleşme zamanı. Birbirimizden öğreneceğimiz çok şey var diyerek sıvayıp kolları ve açalım birbirimize yollar. İşte o zaman esnek ve güvencesiz çalışmaya, yoksulluğa ve şiddete dur diyebilmenin adımlarını atmış olacağız. Bu 8 Mart direnişlerin, mücadelelerin filizlendiği bir gün olsun!

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fotograf: Canva Pro

Güvensizliği mücadeleye aşıyoruz

Eylül TAŞ
Ankara

‘Nuran, iş yerinde her işin elinden gelmesiyle nam salmış işçilerden biriydi. Aynı fabrikada selamlaşmanın ötesine gitmemiş olan tanışıklığımız ikimizin de işten atılmasıyla pekişti.’

Erkek işçilerin yaşadıklarını, bilinçlenme deneyimlerini, sosyal yaşantılarını kısacası hayatlarını anlatan onlarca kitap ve film bulabiliriz. Kadının işçi yoğunluğunun yakın zamana kadar az olduğunu da varsayarsak bu durum tesadüf değil. Ancak kadın işçilerin birçoğunun “hayat hikayesinin” ilerleyişi bambaşka bir anlatıyı da ortaya çıkarıyor. Balkonda kahve eşliğinde yapılan sohbetlerde bile yaşanan değişimin, direncin, kararlılığın kaynağını öğrenebiliyorsunuz. Nuran ile sohbetimiz bir balkon masasında derinleşiyor. Derinleşiyor diyorum çünkü bu Nuran ile ilk sohbetimiz değil.

Tanışıklığımız aynı fabrikada çalışmamızdan kaynaklanıyor. Nuran, iş yerinde her işin elinden gelmesiyle nam salmış işçilerden biriydi. Ağır işlerin altından kalkmasından, iki üç makineyi aynı anda idare edebilmesinden kaynaklı, arkadaşları arasında hep “Erkek gibi çalışıyor” diye övülürdü. Aynı fabrikada selamlaşmanın ötesine gitmemiş olan tanışıklığımız ikimizin de işten atılmasıyla pekişti. Beni gündüz, onu gece vardiyasında işten çıkarttılar. O günü anlatırken hâlâ “Gecenin bir vakti, kapı önüne koydular” diye bahseder.

Nuran işten çıkartıldığı ilk andan itibaren uğradığı haksızlığa karşı mücadele etmeyi seçen işçilerden bir tanesi. Öyle ki kendisiyle beraber işten atılanları, fabrika kapısının önüne basını çağırma ikna etmeye çalışmış. Sonrasında da yakın

çevresiyle Evrensel Gazetesi’ne ulaşmış. Biz de bu vesileyle kaynaşyoruz aslında. Ne yapabileceğimiz üzerine bir araya geldiğimiz toplantılarla birlikte arkadaşlığımız da ilerliyor. Bir gün kızı ve anne, babasıyla yaşadığı eve konuk oluyorum. Akşam uyumadan “Balkonda bir kahve içelim” diyoruz. Nuran’ın hayatını ilk defa orada dinliyorum. Sonra da beraber bu hikayeyi dergiye de yazmaya karar veriyoruz.

‘KENDİME GÜVENİMİ YERLE BİR ETMİŞTİ’

Nuran çok erken yaşta evlenmiş. Eski eşinden bahsederken “Sorumluluk sahibi değildi” diyor. Sadece bu da değil. Evliliğinde aldatma, şiddet eksik olmamış. “Eve de çok uğramazdı zaten” diye anlatıyor Nuran. Ama bu durumdan mutsuz değil. Evlilik süreci için de şunları söylüyor: “O zamanlar adımı söyleyemez hale gelmiştim. Kekeleyerek konuşuyordum. Kendime güvenimi yerle bir etmişti.” Bu süreçte muhtaç olmamak için evde dantel örüp satıyormuş. İşe başlaması kocasının “Borçlarımız var çalışman lazım” demesiyle başlamış. Bunu anlatırken gülerken şunu da diyor: “Bana hayattaki tek katkısı bu oldu.”

‘KAĞITLARIN ÜZERİNDE UYURDUM’

Önce, mahalledeki bir markette kasiyer olarak çalışmaya başlıyor Nuran:

“Sabah 8, akşam 7 çalışıyordum. Kasiyer olarak diyorum ama sırtımda un çuvalı da taşıyordum. Palet de taşıyordum. Temizlik de yapıyordum.” Sonrasında müdür yardımcısı olarak devam etmiş markette ancak çalıştığı yerin ekonomik durumu da kötüleşmeye başlamış. Bu yüzden de 8 ay boyunca, pazar günleri dahil olmak üzere izinsiz çalışmaya devam etmiş. Bu süreç Nuran’ın küçük kızının ilkokula başladığı dönemmiş. “Okuldan sonra markete gelirdi. Marketin arka odasında ders çalışırdık. Kağıtların üstünde uyuyup dinlendiğimi hatırlarım” diyor Nuran. Nuran’ın çalışmasını gören yerel marketlerden de teklif yağıyormuş ona bu sırada. Ama emek verdiği ve düzelir diye umut ettiği için çıkmamış işinden. Sonrasında da yöneticilerinin, istifasını kabul etmediğini söylüyor.

‘KANIMA DOKUNDU’

Boşandıktan sonra girdiği iş yeri ise bir dağıtım firması olmuş. “Buraya girdiğim gün ile çıktığım gün arasındaki değişimimle iş arkadaşlarım dalga geçerdi hep” diyor Nuran. “Girerken adını söyleyemiyordun. Şimdi bak nasıl oldun? Boyun falan mı uzadı senin?” gibi sorular soruluyormuş ona. Kendine güveni gelmiş Nuran’ın anlayacağınız. Bu iş yerinde sendikalaşma faaliyetinde bulunmuş Nuran. WhatsApp grubu etrafında örgütlenmişler. İyi de bir sayıya ulaşmışlar ama ülke

geneli sendika barajından dolayı sendikalaşamamışlar. Nuran buradan sonrasında ise atıldığı iş yerinde işe girmiş. “Ben hayatımda hiçbir işten atılmadım. Hayatımda hiç işime de laf etmediler. Performans düşüklüğü gerekçesiyle beni işten atmaları o kadar kanıma dokundu ki. Bunun psikolojisini aşamadım uzunca bir süre” diye anlatıyor orayı da.

BU KADAR DENEYİM NURAN’A NE ÖĞRETTİ?

Kimi zaman sohbetlerimizde “Tekrar evlensem mi” diye sorar bana Nuran. “Aile evinde zor oluyor. Tek maaşla kızımın eve de çıkamam” der. Hayatın B planı evlenmek. Ama Nuran’ın A planı çalışıp yeterince para biriktirmek. Öyle ki 12 saat mesaisinin ardından pazar günleri düğünlerde palyaçoluk yapıyor, kurban bayramlarında kurban kesme işine gidiyor, garsonluk yapıyor. Ekmeğini taştan çıkarmak derler ya tam olarak bunu yapıyor Nuran.

Kahvenin sonuna doğru soruyorum: “Bu kadar deneyim sana ne öğretti?” “Kimseye güvenmemeyi.”

“Eee, her girdiğin iş yerinde bir mücadelenin de parçasısın. Nasıl oluyor?”

“Beni her müdürüm, her patronum sırtımdan vurdu. Arkadaşlarımdan da aldatanlar oldu. Kendim için kimseye güvenmem ama herkesin amacı aynıysa o zaman güvenirim.”

Sağlık emekçilerinin talepleri, halkın talepleri

Cansu KAPLAN

Malatya SES Şubesi Eş Başkanı

Aile Sağlığı Merkezlerinde (ASM) çalışan hekimler, hemşireler ve ebeler 2024 Kasım'da üç gün, 2024 Aralık'ta beş gün, 2025 Ocak'ta beş gün olmak üzere üç kez iş bırakma gerçekleştirdi. Malatya'da iş bırakma oranı düşük de olsa genel olarak katılım iyiydi.

Her gün yüz binlerce yurttaşımız sağlığına kavuşturmak, hastalanmalarını önlemek için ASM'lerde aralıksız çalışan sağlık emekçilerinin örgütleri olarak sağlık sisteminde yaşanan ve yenidoğan skandalı ile görünür hale gelen büyük sorunların çözümü için birinci basamak sağlık hizmetlerinin ve koruyucu hekimlik uygulamalarının güçlendirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Sağlık Bakanlığı ise sağlık alanında yaşanan ciddi sorunları çözmek için birinci basamak sağlık hizmetlerini ve koruyucu hekimlik uygulamalarını güçlendirecek düzenlemeler yapmak yerine; "Performans ve Ödeme Yönetmeliği" ve torba kanun teklifleri ile sorunları daha da çözülmez hale getirmektedir. Bilimsel çalışmalardan yola çıkarak getirdiğimiz kalıcı çözüm önerilerini içeren taleplerimizi duymazdan gelmekte, yanı sıra ısrar etmektedir. Bakanlığın bu yanlışlardan dönmelerini sağlamak için yaptığımız sayısız görüşmenin yanında halkın sağlığını ve meslek onurumuzu korumak için üç kez iş bıraktık.

Malatya da dahil olmak üzere birçok ilde eyleme katılan arkadaşlarımıza bir-

çok örgütlenme hakkımıza bir müdahale olan yaptırımlar uygulandı. Soruşturmayla uğrayan, cezalandırılmaya çalışılan arkadaşlarımızın sonuna kadar arkasındayız ve hukuksal destek vermeye devam ediyoruz.

BAKANLIK GERİ ADIM ATTI

Bazı bakanlık yetkililerinin söylediğinin aksine eylemlerimiz büyük yankı bulmuş ve etkili olmuştur. Bakanlık, Performans ve Ödeme Yönetmeliği ile getirdiği bazı uygulamaları geçici olarak ertelemek veya kotayı azaltmak zorunda kalmıştır. Ancak bu geri adımlar halkın sağlığı ve meslek onurumuzun korunması için yeterli değildir. Ancak bunların yeniden uygulanması, hatta artırılarak uygulamaya alınması mümkündür. Diğer yandan bu yönetmeliğin, Sağlık Bakanı tarafın-

dan tamamen kaldırılması da mümkündür ve bizim öncelikli taleplerimizden birisi budur. Ancak aşağıda yer alan diğer taleplerimizi sonuna kadar takip edeceğimizi, sonuç alınca kadar çeşitli eylem ve etkinlikler gerçekleştirerek mücadeleye devam etme kararlılığında olduğumuzu tüm kamuoyuna ve yetkililere bildirmek istiyoruz.

Fotoğraf: Evrensel

Fotoğraf: Pexels

TALEPLER HALK SAĞLIĞINI İLGİLENDİRİYOR

TALEPLERİMİZİN karşılanmasının sadece bizim koşullarını iyileştirmekle kalmayacağını; halkımızın da daha nitelikli, ücretsiz, erişilebilir ve anadilinde bir sağlık hizmetine kavuşacağını, tüm kamuoyunun bilmesini istiyoruz. Her kademede çalışan ve her meslekten sağlık emekçilerini, halkımızı bizlere katılmaya, sesimize ses vermeye davet ediyoruz.

Taleplerimiz:

1. Kamusal bir hizmet olan birinci basamak sağlık hizmetlerinin fiziki ve tıbbi donanımı ve ASM'ler kamu tarafından sağlanmalıdır.
2. Halkımıza nitelikli bir sağlık hizmeti sunabilmemiz için yeterli zaman ve olanak sağlanmalıdır. Koruyucu sağlık hizmetlerinin öncelendiği ve ekip anlayışını gözetken bir sistem inşa edilinceye kadar ASM sayısı, hekim başına 2 bin nüfusu aşmayacak şekilde artırılmalıdır.
3. Aile hekimliğinde güvencesiz ve kadro-

suz istihdamı kabul etmiyoruz. ASM'lerde nüfus yapısına göre yeterli hemşire, ebe, teknisyen görevlendirilmeli; aşılama ve diğer koruyucu hekimlik uygulamaları desteklenmeli ve geliştirilmelidir. Aile hekimleri işveren olmamalıdır. ASM'lerde çalışan ebe, hemşirelere ödenecek ücret aile hekiminin çalışma kriterleri ile değil, kendi mesleki sorumluluklarına göre düzenlenmelidir. Aile sağlığı çalışanlarının kanun değişikliği gerektiren tavan ücreti katsayısı artırılmalıdır.

4. ASM'lerde çalışan hekim, ebe, hemşire ve sağlık emekçilerine emekliliğe yansıyacak tek kalem olan, insanca yaşamaya yetecek düzeyde; izin kullandıklarında, hastalandıklarında, çocuğu olduğunda veya ailesinden biri öldüğünde kesilmeyecek maaş ödenmelidir.

5. Sağlıkta şiddeti artıracak düzenlemeler değil şiddetin önlenmesini sağlayacak etkin ve caydırıcı tedbirler alınmalı, etkili şiddet yasası çıkarılmalı ve sağlık çalışanlarının can güvenliği sağlanmalıdır.

Genç hemşirelerin gözünden ocak zammı

Fotoğraf: Pexels

Suna DERViş
Ankara

OCAK ayının ilk günlerinde memur maaşlarına yapılan zam yüzde 11,54 olarak ilan edildi. Zammın ardından Etlik Şehir Hastanesinde çalışan genç kadın hemşireler yatırılacak maaşlarını beklerken oldukça kaygılı. Yetersiz maaş zammıyla artan kaygıların ve sorunların yönünü anlayabilmek, hastanede yaşananları konuşabilmek adına hemşirelerle anket yapıyoruz. Bu yazımızı sürdürürken edindiğimiz izlenimleri paylaşmak adına kaleme aldık.

'NE SEVİNÇ KALDI NE HAYALPERESTLİK'

Upuzun hasta kuyruklarının, ambulans sirenlerinin arasında soluk almaya çalışan hemşireler ile konuştuğumuzda ilk olarak paylaşılan duygular olumsuz

oluyor. 27 yaşındaki bir kadın hemşire "Üç yıldır hemşirelik yapıyorum. Mesleğe başladığımda, genç yaşta çalıştığım için kendimi şanslı hissediyordum. Şimdilerde hissettiğim duygu umutsuzluk. Etrafımdaki hemşirelerin çoğu da mesleğe başlamasının üzerinden birkaç ay geçtikten sonra aynı yorgunluğu ve umutsuzluğu hissediyor. Çünkü verdiğimiz emek ile gördüğümüz değer arasında dağlar kadar fark var" sözleriyle durumu özetliyor. Kadın hemşirelerin birçoğu maaşlarına yapılan zammı, tüketim maddelerine yapılan zamlar ile kıyaslıyor. Ocak zammının yetersizliğini dile getiren bir kadın hemşire "Maaşa yapılan zam oranı yüzde 10'larda, o sırada kirama gelen zam yüzde 40" derken beş yıldır hemşirelik yaptığını söyleyen başka bir kadın ise "İşe atandığımızda çok sevinmiştik, şimdilerde ne sevinç kaldı ne de hayalperestlik. Kiraya

yetişemediğimiz bir ücret alır olduk. Zam yüzünden iş bırakmak bile aklımaza geldi" diyor.

İki yıldır burada çalışan bir hemşire kamuda tasarrufla malzemelerdeki kalitesizliği yorumlayarak "Kan tüplerine yaptırdığımız barkodların kalitesi bile eksildi. En temel malzemeler yetersiz. Eksikler yüzünden zar zor hastaya yetiştirmeye çalışıyoruz" diyor. Devamında, artan yoğunluk karşısında emeğinin karşılığını alamadıklarını, verilen zammın oldukça yetersiz olduğunu vurguluyor.

Çay aralarında genç kadın hemşireler gelecek kaygılarını paylaşıyorlar, mesleklerinin değer görmediğini ifade ediyorlar. Sohbetin konusu "Sorunlar nasıl çözülecek?" kısmına geldiğinde ise genç kadınların kafası karışık. Nöbetlerde, artan iş yoğunluğunda çoğalan dertler, bireysel yöntemler ile çözülmeye çalışılıyor.

Kış bitecek, bahar bizimle gelecek!

Nilay ULAŞ
İstanbul

Gün doğmadan düştüğümüz okul yollarında bir dönemi, koca bir seneyi daha bitirdik bile. 2025 ise kış ve karanlıkla başlasa da önümüzün ilkbahar olduğunu biliyoruz ve bu baharın neler getireceğini beraber seçmemiz mümkün!

Tek adam iktidarı yıllardır işçi, emekçi, öğrenci; hepimizi haklarımızdan yoksunlaştırdı, yaşamlarımızdan kıstı. Bize kattığı tek şey ise yeni kaygılar oldu.

TEK BAŞINA KALDIKÇA DERT ARTIYOR

Üniversite öğrencisi olmanın maliyeti her geçen gün katlanarak artarken genç kadınlar olarak sadece eğitim hayatımızı sürdürmeye değil, aynı zamanda hayatta kalmaya da çalışıyoruz. Başta beslenme, barınma gibi en temel ihtiyaçlarımızı karşılamakta zorlanırken elbette kaygılanıyoruz. Ama henüz bu kaygılarla tek başımıza mücadele etmeye çalışıyoruz. Oysa biz yalnız kaldıkça tek adam rejimi ve sermaye güçleri daha da kenetleniyor, bizim üzerimizdeki yeni hamlelerini belirliyor.

Örneğin bu yıl da bütçeden en büyük pay kendilerine, sermayeye ayrılırken öğrenciler daha da zorlaşan yaşam koşullarına terk edildi. 2025 bütçesinden gençlere düşen pay günlük 1 lira 61 kuruş oldu. Sabır ve telkin dışında dile getirmediikleri enflasyon gününden güne artarken yine bizim temel ihtiyaçlarımıza

ulaşmamız engellendi.

KYK yurtlarındaki kapasite ve nitelik sorunu, özel yurtların fahiş fiyatları nedeniyle birçok kadın ya güvensiz evlerde ya da cemaat yurtlarında yaşamak zorunda kalıyor. Gıda fiyatları temel beslenmeyi bile lüks hale getirirken iktidarın övündüğü burs ve kredi miktarları yaşam maliyetleri karşısında hızla eriyor. Bu koşullarda birçoğumuz ihtiyaçlarımızı karşılamak için düşük ücretli ve güvencesiz işlerde çalışıyoruz. Üstüne üstlük tek adam iktidarı, bizi daha esnek, güvencesiz ve düşük ücretli işlerde kullanmak için çeşitli paketler açıklıyor, düzenlemeler yapıyor.

SERMAYE DÖRT BİR YANDAN SALDIRIYOR

Tüm bu yoksullaştırma, ucuz işçi haline getirilme, kamu kaynaklarından mahrum bırakma ve örgütsüzleştirme bizleri şiddete daha da açık hale getiriyor. Bazen kiraya fahiş bir zam yapmak isteyen ev sahibi, bazen bir öğrenciden, bazen bir akademisyenden bazen patrondan şiddet görüyoruz. Şiddetin karşısında hareket geçmek istediğimizde ise işlemesi ya da kurulması için kaynak ayrılmayan Cinsel Tacizi Önleme Birimleriyle (CİTÖB), şikayetimizi din-

lemeyen kolluk kuvvetiyle ve üniversite yönetimleriyle, güvencesiz ve kayıt dışı çalıştırmızdan yasal haklarımızı kullanamamakla karşı karşıya kalıyoruz.

Bir de üzerine tek adam iktidarı 2025'i "aile yılı" ilan ediyor, henüz eğitim çağı bitmemiş gençlerin evlenmesini teşvik etmek için herhangi bir reklam filminin alt şeridinde hızla akan koşullara sahip destek kampanyaları çıkarıyor. Onlar bugünden kendilerine yarayacak geleceği inşa etmeye koyulmuş, bunlara ayıracak bütçeyi bulurken kadına yönelik şiddete karşı etkin programlara, güvenli ve nitelikli yurtlara bütçe ayrılmıyor. Eşitsizlik yalnızca iktidarın ekonomi programlarında değil; kampüslerde, iş yerlerinde ve sokaklarda da derinden hissediliyor. Geçim kaygısına ek olarak şiddet korkusuyla ve sürekli derinleşen eşitsizlikle yaşamak, özgürlüğümüzü daha da daraltıyor.

YENİ BİR BAŞLANGIÇ

Tek adam iktidarının da bir temsilcisi olduğu sermaye düzeni, bizlerin bugünü ve geleceğini kendi devamlılığını sağlamak için harcıyor. Ücretsiz HPV aşısından güvenli yurtlara, kampüslerde 24 saat süren ring

seferlerinden sığınmaevlerine, aktif CİTÖB'lere daha sayılabileceğimiz birçok hakkımız ve talebimizi gerçekleştirebilecek, işçi ve emekçilerin ürettiği kaynaklar; bugünüümüzü ve yarınımızı harcayanlara peşkeş çekiliyor. Ancak tüm bu taleplerimiz için okullarda kadınlarla bir araya geldiğimiz topluluklar, birlikler, gruplar ve birlikte verdiğimiz taleplerimiz için verdiğimiz mücadele, bize düzeni değiştirebilenin kapısını aralıyor. Ancak o kapıyı sonuna kadar açabilmek, bizim hayatımızı karartanların İktal ve Aysenur'un ölümünü engellemeyenlerin, grevleri yasaklayanların, Grand Kartal Otel'de onlarca insanın ölümüne göz yumanların bir olduğunu görebilmek ve mücadelenin ana odağını buraya oturtmaktan geçiyor. 8 Mart tam böyle bir noktada mücadele için anlamını tamamlıyor.

Biliyoruz ki ne bu kış uzun sürer, ne de ilkbahar gecikir. 8 Mart'ta baharı hep birlikte karşılayacağız. Dünya Emekçi Kadınlar Günü yıllardır taleplerimizle meydanlara çıktığımız, eşit ve özgür bir yaşam için mücadele günümüz. Kapitalizmin sömürü sisteminin yarattığı, tek adam iktidarının koruduğu karanlığı, dayanışmamızla silip atacağız.

Kaygılarımızın üstüne hep beraber giderek onları geride bırakacağız. Tek başımıza yük ettiğimiz her korku, büyümeye devam ederken; yana durduğumuzda güçsüzeleşir. İşte bu yüzden, eşit, özgür ve güvenli bir yaşam için mücadelesinde birleşiyoruz. 8 Mart güneşi doğacak ve baharın gelişi biz genç kadınlar için yeni bir başlangıç olacak.

Dikenli telleri sökene dek...

BEN yaklaşık dört yıldır hem okuyup hem çalışan 22 yaşında bir işçi kadını. Her geçen yıl yaşamak bizim için daha da zorlaşıyor. Gün doğmadan işe gidip gün battıktan sonra eve dönüyorum. Evde ailesinden şiddet gören genç bir kadın için çalışmak bir seçenek değil, bir zorunluluk. Çünkü bizim için başka bir savaşıma yolu yok. Bu savaş her gün, her saat devam ettirmek zorundayız.

Hayat pahalılığı ve aile şiddetiyle olan mücadeleye hükümetin politikaları da eklenince sanki dikenli tellerin arasından çıkmaya çalışıyor gibi hissediyorum. Bu başka nasıl tanımlanır bilmiyorum. Dikenler her geçen gün daha derine batarken hükümetin politikaları, geleneksel aile ve kadınların karşı karşıya olduğu bu sömürü sistemini yüceltmeye devam ediyor. Aile ve sermaye uğruna yalnız bırakılan kadınlar bugün daha güçlü mücadele etmek zorunda. 12. Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program gibi politikalar işçi ve emekçi kadınların "kemer sıkması gerektiğini" önümüze koyarken patronların vergileri tek kalemde siliniyor, suç işlediklerinde yaptırım uygulanmıyor.

Ekmek ve Gül sayfalarında kadınların iş yerlerinde mobbinge uğradığına dair çok fazla yazı okuduk. Peki patronlar hiçbir cezai yaptırım almazken bizler neden kemer sıkamak zorundayız? Neden yalnız bırakılmışlığı kabul etmek zorundayız? Tüm bu yalnız bırakılmışlığa rağmen ne olursa olsun tüm kız kardeşlerimizle savaşıma devam edeceğim, dikenli telleri sökene dek.

**İAÜ Siyaset Bilimi
Fakültesi öğrencisi Su**

Made in Dagenham:

Eşit işe

eşit

ücret grevinin

hikayesi

Cemre KAVUKER

1 960'lı yılların sonunda Ford Motor Company'nin Dagenham kentinde bulunan fabrikasında bir hareketlilik baş gösterdi. Bu hareketlilik koltuk kılıfları diken makineci 187 kadının taleplerini daha yüksek sesle söylemesinin hareketliliği idi.

Bu 187 kadın, vasıfsız işçiler olarak görülüyordu. Bu yüzden de daha düşük ücret alıyorlardı. Bunu kabul etmeyen kadınlar Haziran 1968'de greve çıktılar. 187 kadının grevi koca bir fabrikada üretimin durmasına neden oldu. Çünkü koltuk kılıflarını dizecek onlardan başka kimse yoktu. Kadınlar üç haftalık grevlerinin sonunda kazanım elde ettiler. Bu kazanım grevden iki sene sonra İngiltere'de Eşit Ücret Yasası'nın Kraliyet tarafından onay almasını da sağladı. İşte tüm bu mücadeleyi bize Made in Dagenham filminde, bazen eski görüntüleri de kullanarak anlatıyorlar. Filmin vizyon tarihi eski olsa da bugün de kazanım örneklerinden biri olarak önemini koruyan Ford işçisi kadınların grevi bu filmle hafızalarımızda taze kalıyor.

MÜCADELE SÜRÜYOR

"Eşit işe eşit ücret" için mücadele eden kadınlar bir yandan da kendi hayatlarındaki gelişmelerle mücadele ediyor. Makineci olarak çalışan kadınların birçoğunun eşi de aynı fabrikada üretimde çalışıyor. Üretimin durması, onların da çalışmadığı ve faturaların, ev masraflarının arttığı bir tabloyu ortaya çıkarıyor.

57 sene önce Ford'da çalışan makineci kadınların yaşadıklarını bugün de birçok işçi mücadelesinde görüyoruz. Polonez işçileri aylarca sendikal hakları için mücadele ederken engellemelerle çokça karşılaştı. Aylar sonra mücadeleyi kazandılar, haklarını aldılar ve Polonez'e sendika girdi. Metal işçileri daha yüksek zam talebiyle, Cumhurbaşkanlığının yasak kararını rağmen greve çıktılar. Yüzde 60-70 bandında ücret zamlarını aldılar, ortalama ücretleri yükselttiler. Tüm engellere rağmen greve çıkan, mücadele eden işçiler kazanımlarla yollarına devam ediyor, Ford'da çalışan makineci kadınlar gibi.

SENİN DERDİN, BENİM DERDİM

Film bir yanıyla da o dönem yaşayan kadın işçilerin hayatına da ışık tutuyor. Kafalarının içinde onlarca sorunla oturdukları makinelerinin başında eğlenmeyi de, gülmeyi de biliyorlar. Üstelik her biri, birbirinin derdini de dert ediniyor kendine. Bu birliktelik greve çıkma kararının da hızla alınmasını sağlıyor. Oylamada tereddüt etmiyor hiçbirisi. Hele de söz konusu olan eşit işe eşit ücret talebiyse akıllarında soru işareti dahi oluşmuyor. Tüm bu duyguları o anın içindeymiş gibi hissedebiliyoruz.

Bu his bana Polonez işçilerinin yılbaşında Çatalca Adliyesi önünde verdikleri röportajı hatırlattı. Günlerce adliye önünde sabahladılar, sandalye üstünde geçirdiler günlerini. Gittikleri her yerde polis engeliyle karşılaştılar. Tüm bu yaşananlar karşısında Polonez işçisi Yasemin

"Sendikaya iyi ki de girmişim. Girmesem bir köle olarak çalışmaya devam edecektim. Boyun eğecektik, aynı işe devam edecektik. Olan bize olacaktı" diyerek anlatmıştı mücadelesini. Rita'nın sendika salonundaki konuşmasını izlerken hatırlıyorum bu sözleri.

Makineci kadınlar, eşlerinin desteğinin olmaması, kadınların istihdamda geri planda görülmesi gibi sorunlarla mücadele etmek zorunda kaldılar. Hayalleri ile hakları arasında bir tercih yapması istendi kiminden. Kimi evliliğini sorguladı, kimi çocukları ile vakit geçiremedi. Bugünden bakınca aylar süren direnişlerin yanında üç hafta az geliyor belki bize. Ancak o günün koşullarında bu üç hafta büyük kazanımlar elde etmelerini sağladı: Eşit işe, eşit ücret.

GREVLE TEMAS DEĞİŞTİRİYOR

Filmde Ford işçisi kadınların eylemlerini izlerken aynı anda birden çok rolü olan kadınları da görüyoruz. İşçi, veli, anne, eş, sendikacı, sendikacı ve daha nice-si... Hayatları birbirinden farklı olsa dahi kadın olmanın ortaklığında buluşan kadınları izliyoruz ekran başında. Her birinin bulunduğu konuma, içinde olduğu hayata rağmen bir haliyle kadınlarla yan yana duracak adımlar attığını da görüyo-

ruz. Tabi bu adımlar daha duygusal ve sadece kadın olmak mesajı ile veriliyor bazı yerlerde. Kadınlar yan yana geldiğinde makyaj, elbiseler, dergiler gibi şeyler konuşuyor gibi gösteriliyor bir de. Oysa Ford'da çalışan bir yöneticinin eşi olan Lisa'nın grevin öncülerinden Rita'ya "Tarih kitaplarını okurken tarih yazan insanların neler hissettiğini merak ederdim. İşte sen bunu bana anlatacaksın" sözleri kadınların neler konuştuğunu, kadınların nasıl olduğunu özetleyen bir cümle olarak dökülüyor dilinden.

Dakikalar akıp giderken olaylar gelişmeye başlıyor. Fabrikaları geziyor kadınlar, grevleri anlatıyorlar. Sonrasında eve gidip eşleri ile sorunlar yaşıyorlar. Hali hazırda yapması gereken şeyleri matah bir şeymiş gibi anlatıyor Eddie, Rita'ya ya da Connie, eşi George'un yaşadığı travmalarla ettiği mücadele ve kendi mücadelesi arasında kalıyor. Lisa tüm bilgisine donanımına rağmen yok sayılıyor eşi tarafından. Ancak kadınlar kendilerine bir çıkış yolu ararken grevle temas ediyorlar bir şekilde. Greve en küçük katkı bile onları bir adım öteye taşıyor. Sonunda da kazanımla beraber yenilenmiş bir şekilde dönüyorlar hayatlarına. Made in Dagenham'ı izlerken çıkaracağımız en önemli sonuçlardan biri de budur diye düşünüyorum.

Film fragmanından ekran alıntısı

Bir istihdam masalı: Esneklik adı altında hak gaspları

Sermayenin bugünkü ihtiyaçlarıyla birlikte Orta Vadeli Program (OVP) ve 12. Kalkınma Planı'nda kendine yer bulan esnek çalışmaya yönelik adımlar hızla atılıyor. Bakım yükünün kamusal olarak çözülmesinden ziyade kadınların esnek çalışmasıyla çözülmesine yönelik projelerden öğrencilerin ve kadınların kamu alanında esnek bir şekilde istihdam edilme-

sine kadar birçok adım önümüzdeki süreçte hem özel sektörde hem de kamuda kadın istihdamıyla birlikte topluca bir istihdamın güvencesizleştirileceği bir döneme doğru bizi götürüyor. Bir müjde gibi sunulan tüm bu formların, projelerin gerçekliğini ise esnek çalışan kadınlar mektupları ile anlatıyorlar. Esnek çalışmanın "güvencesi" sadece lafta, esnek çalışan kadınların gerçekliği ise bambaşka.

YENİ NESİL ÇALIŞMA PROJESİ

ÜNİVERSİTE öğrencilerine ve çalışmayan kadınlara "cep harçlığı" çıkarma imkanı vereceği söylenen yeni bir proje duyuruldu. Bu proje "yeni nesil çalışma projesi" olarak adlandırılıyor. Projeye göre üniversite öğrencileri yanı sıra zamanlı bir şekilde 10 ay boyunca kamuda istihdam edilecek, kadınlar da uzaktan çalışma sistemiyle evden çalışacaklar. "Cep harçlıkları" ise 12-15 bin lira arasında olacak.

BU PROJE NE ANLAMA GELİYOR?

Bu proje kamu sektöründe esnekleşme, iş güvencesinin kaybı anlamına gelmekle birlikte çalışma süresi, ücret, tazminat gibi çeşitli hak gasplarının da doğrudan kamu içinde de yaşanması demek oluyor. Kadınlar açısından "home office" ismiyle güzelleme yapılan uzaktan çalışma, mesai kavramının yok olduğu 7/24 iş ve ev içi angaryanın altında kadınların ezildiği bir sistemi işaret ediyor. Daha önce dergimize uzaktan çalışan kadınların yazdıkları, esnek çalışmanın çalışanlar için bir esneklik değil, patronların çalışını istediği biçimde sömürmesini sağlayan bir esneklik olduğunu anlatıyordu.*

NEDEN ÜCRET DEĞİL DE CEP HARÇLIĞI?

Bugün açısından Türkiye'de kayıtlı ve tam zamanlı bir işçiye verilebilecek en düşük ücret yani asgari ücret 22 bin 104 lira. Bu ücretin altında işçi çalıştırmak yasal değil. Ancak esnek çalışma biçimleri, patronlar açısından bu ücretin altında istediği biçimde işçi çalıştırabileceği yani yasayı esnetebileceği bir alan sağlıyor. Bu durum devlet açısından kamu tarafından üretilen ve kamu için çalışan işçi ve emekçiler "cep harçlığı" kisvesi altında asgari ücretin neredeyse yarısına çalışıp emeklerinin karşılıklarını alamazken devlet işçisinden tasarruf ettiklerini, sermayesini genişletmek isteyen patronlara peşkeş çekiyor. Yani bu çok masum görünen "cep harçlığı" işçi ve emekçilerin hem bugünkü ücretlerine hem de "yaşanılabilir bir ücret" mücadelelerine ağır bir darbe indiriyor. Bu şekilde istihdam edilenlerin "işçi" statüsünde olup olmayacağı, sendikalaşma hakkının olup olmayacağı ise belirsiz.

* <https://ekmekvegul.net/dergi/uzaktan-calisma-ne-firsat-ne-denge-sadece-yogun-calisma>

BAKIM HİZMETLERİ ÖZELLEŞİRKEN ESNEKLEŞİYOR

İSTİHDAMDAN esnekleşmeye yönelik adımlar kadınlar açısından "aile-iş yaşamı uyumu" adı altında atılırken "aile yaşamı" olarak ifade edilen ancak bakım yüküne işaret eden noktalara dair de politikalarını hızla sürdürüyor iktidar. İktidar kadınların yıllardır talep ettiği ücretsiz, erişilebilir, nitelikli kreş talebini sadece sözde tutarak özel kurumları desteklerken okul öncesi eğitimi de katkı payı adı altında ücretli hale getirdi. İktidarın bu durumda attığı adım ise kadınların çalışan olarak sayıldığı, kendi evlerinde ücret karşılığında çocuk bakabildiği bir sistem: Bakanlığın "daha

az maliyetli" dediği "komşu annelik sistemi." Sistem, çocuklar açısından olumsuz etkileri, istismara açık olması bir yana komşu annelik yapacak kadınlar açısından da hayırlara vesile değil.

Projeye göre belli bir eğitimden geçerek sertifika alan kadınlar, bir nevi esnaf gibi kendi evlerini kreş gibi minik işletmelere dönüştürecekler. Maksimum beş çocuğun bakımını üstlenebilen kadınlar, büyük ölçüde güvence-den yoksun biçimde iki buçuk yıllığına asgari ücretin biraz üzerine çalışacak. Kadınların bir günde ne kadar ça-

lışacağı, çocukların ihtiyaçları için kendi cebinden ne kadar harcayacağı gibi çeşitli noktalar ise bahsedilen proje açısından oldukça belirsiz. Belirgin olan şey ise devletin kendi bakım hizmetleri sorumluluğunu kadınların üzerine atarken bir de bu alanda esnek çalışmayı yaygınlaştırmaya dönük küçümsenemeyecek bir adım atıyor oluşu. Bunun çocukları istismara nasıl açtığı, buraların denetlenemez oluşu ise işin başka bir yanı.

İKİ İŞ, YARIM SİGORTA

Adile DOĞAN
İstanbul

SEVDA, haftanın altı günü iki ayrı işte çalışıyor. Öğlene kadar bir otelin temizlik işlerinde, öğleden sonra ise bir dershane de yine temizlik yapıyor. İş yerlerinin mesafeleri de birbirine oldukça uzak. Yol parası ödememek için yürüyerek gidiyor her iki işe de. Toplam aldığı para ise 12 bin lira.

Sevda'nın üç çocuğu var. Evi kira ve eşi artık tek başına yetiştirmiyor. Sevda hayatı boyunca hiç çalışmamış. Bugünlerde çalışırken oldukça

zorlanıyor. Sigortası yarı zamanlı olarak yatıyor ve yaptığı iş epey zor. Eli sudan çıkmadan saatlerce her işi tek başına yapıyor. Yarı zamanlı çalışıyor gibi görünse de çalıştığı süre tam zamanlıya denk. Ama kazandığı para asgari ücretin yarısı sadece. Bu işin tercihi mi peki? Hayır. Hem yaşı itibarıyla iş bulamıyor, hem de öğlen arasında çocuğunu okuldan alıp eve bırakabildiği için şimdi-lik bunu yapmak zorunda kalıyor.

KADRO VE SENDİKA ŞART!

OKUL müdürümüzün yönlendirmesi ile İşgücü Uyum Programı işi için İŞKUR'a başvurudum. Bir okulda temizlik personeli olarak çalışmaya başladım. Herkes kısmi zamanlı bir işin kadınlar için "iyi" olacağını söylüyor. Ama onu gelin, bir de bize sorun.

Okulda personel az olduğu için iş yükü çok fazla oldu. Kişi başına on sınıf düşüyor. Üç gün çalışıp iki gün işsiziz. Arkadaşlarımla dönüşümlü olarak çalışıyoruz. Onun gelmediği diğer iş gününde onun sorumlu olduğu sınıf ve yerleri ben temizlemek zorundayım. O zaman daha çok temizlik yapıyorum.

'EMEĞİMİZİN KARŞILIĞINI ALMAK İSTİYORUZ'

Normalde bizim mesai saatimiz saat beşte biterken daha geç saatlerde okuldan çıkıyoruz. Çıkışımız saat altıyı buluyor. İşimiz daha yorucu oluyor. Bunu okul yönetimi ile konuştuğumuzda "İşiniz saat kaçta biterse o zaman çıkabilirsiniz" denildi. Tam olarak çalışma haklarımızı bilmediğimiz için uymak zorundayız. Belki sendikamız olsaydı haklarımızı daha iyi bilirdik. Biz savunan birilerinin olduğunu bilmek güzel olurdu.

Çok çalışıyoruz ama emeğimizin karşılığını alamıyoruz. Bu koşullarda çalışmak çok zor ama çocuklarımızın ihtiyaçlarını karşılayabilmek için mecbur çalışmaya devam ediyorum. Bazı arkadaşlarımız bu zor koşullara dayanamayıp işten çıktılar. Emeğimizin karşılığını almak istiyoruz. Daha güzel bir maaş almak ve daha iyi şartlarda çalışmak isteriz. Okullarda temizlik personeli açığı çok fazla. Birçok okul da bundan şikayetçi. Personellere bu kadar iş yüklenmesi yüzünden işten çıkışlar çok oluyor. Okullara daha fazla eleman alınmasını isterdik. Okulda çalışan personellerin kadrolu olması daha güzel olurdu, hem o zaman daha güzel bir maaşımız da olur.

Temizlik personeli bir kadın
ANKARA

'EMEKLİLİK GERÇEK OLSAYDI...'

FASON üretim yapan bir fabrikada makedine çalışıyorum. Yıllardır bu işi yapıyorum ve emekliliğin hayalini bile kuramıyorum. Zaten

emekli olmam da hadi oldum diyelim, emeklerinde hali ortada. Toplumun her kademesinde, her iş kolunda durumlar pek iç açıcı değil. Sigortalı çalışmıyorum. Maaşımdan kendim sigorta yatırmak istersem yatırabilirim ancak. Sigortamı da yatırırsam çocuklarının ihtiyaçlarına yetişemem. Hayatta kalmaya çalışıyoruz. Bazen dinlenmeye vakit olmadan yaşıyoruz. Ama emeklilik bir hayal değil, gerçek olsaydı çocuklarımızla kaygı duymadan yaşamak tek isteğimiz olurdu.

Tekstil işçisi Büşra DENİZLİ

Canva pro yapay zeka aracı ile üretilmiştir

BEYBİ ELDİVEN ÖNÜNDEN İZLENİMLER:

‘Geçim olmadan çocuk nasıl olacak?’

Buse KAYMAZ
Ümraniye-İstanbul

Iktidarın “aile yılı” ilanını kadın işçilerle konuşmak için Dudullu OSB’de yer alan Beybi Eldiven fabrikası önündeyiz. Beybi Eldiven, kadın işçilerin yoğun çalıştığı bir fabrika. Servislerine binene kadar yaptığımız sohbetlerde kime dokunduysak cumartesi günü çalışmaya öfkelenerek başladı konuşmaya.

“Aldığımız ücret zaten asgarinin bir tık üstü, onda da cumartesi günü de çalışmaya geliyoruz. Madem aile yılı ilan ediyorlar, çocuklarımızı görmem için cumartesi çalışmayı yasaklasın iktidar” diyerek öfkeleniyor Dilek.

Dört çocuğunun olduğunu ama şu an birisiyle konuşsa asla çocuk yapmasını önermeyeceğini, bugüne kadar hiçbir çocuğu için devletten destek alamadığını, gençlerin de evlense bile bırak çocuk yapmayı, geçinemediklerini ve hep ailelerinden destek alarak ayakta kalabildiklerini ifade ediyor Dilek.

İKTİDARIN AMACI BAŞKA, BİZİM GERÇEKLİĞİMİZ BAMBAŞKA

Servisini daha az bekletmekle bizimle sohbeti biraz daha uzatmak arasında kalan Zeynep ve yanındaki arkadaşlarıyla konuşuyoruz. Sorumuzu biz konuşurken yandan işitmiş: “İktidarın aile yılı planını duydun mu?”, “Kadınların çalışma hayatını düzeltmek için yapılması gereken ilk müdahale ne?”

Cumartesi günü fabrika önünde olduğumuz için herkes hafta sonu çalışmaya kan kusuyor. “İktidar daha çok çocuk istiyor, bizse geçim derindeyiz”

diyor ve ekliyor: “Geçim olmadan çocuk nasıl olacak? Daha ne kadar zam alacağımızı bilmiyoruz ama kiraya zam geldi, markete geldi, bizim patronun sattığı ürünler zamlandı. Hükümetin derdine bak, bizim derdimize bak” diye serzenişte bulunuyor. Yanındakiler de onaylıyor.

‘ÇOCUĞUMU MESLEK OKULUNA ALDIRACAĞIM’

Fabrika kapısındaki sohbetlerimize şahit olan güvenlik de söze girecek gibi oluyor ama kadınların hararetle konuşmasını bölemiyor. Herkes servisine binip gidince onunla da konuşmaya başlıyoruz. “Belki iktidar iyi niyetle düşünüştür bu sefer” diyor. “Yaşlanıyoruz diyormuş televizyonlar; o yüzden çocuk yaparak nüfusu koruma politikası masum olabilir” diye ekliyor. “Peki, aynı hükümet gençlere ülkeyi dar ederek yurt dışı hayalleri kurdurmuyor mu?” diye soruyoruz ve örnekler veriyoruz. Bu sefer de “doğru” diyor. En basit ilişkileri bile ifade edince tartışma bu sefer kendi çocuklarının eğitimine geliyor. “Anadolu lisesinde okuyan çocuğumu mesleğe aldıracağım, okuyanların durumundan korkuyorum. Çocuğum hızlıca iş bulsun” diyerek aslında ailelerin endişelerini özetliyor.

Kısa sohbetlerimizden anladığımız, iktidarın “aile yılı” sadece bir nüfus projesi olarak değil, aynı zamanda aile geçindirme derdinden kaynaklanan öfkeye de bir şekil verebilme amacı taşıyor. Programı incelediğimizde, bu tepkiyi önleyebilecek ciddi bir adım olmasa da akılları karıştırma ve hâlâ inanmak isteyenlere bir vaat verebilmek için önemli bir hamle olduğunu görüyoruz.

Emekli kadınlara mesai ve bakım yükü döngüsü

MERHABA Ekmek ve Gül okurları ve kadın arkadaşlarım. İsmim Kıymet. Özel bir iş yerinde çalışıyorum. Bu yazıda amacım sadece kendimi anlatmak değil. Çevremdeki emekli olamamış veya emekli olmuş ama çalışmak zorunda olan kadınları yazmak istiyorum. Sabah saatlerinde işe gitmek için otobüse bindiğim ilk zamanlarda bu kadar yaşlı insanın sabahın bu saatlerinde nereye gittiklerini düşünürdüm, kafamda hastaneye gidebilecekleri cevabını verirdim. 65-70 yaşlarında olan bu kişilerin işe gidebilecekleri aklıma gelmemiştir doğrusu. Çevremde tanıdığım birçok kadın emekli olmasına rağmen çalışmaya devam ediyor.

Kendi geçimlerine yetmeyen emekli maaşı veya evli olan çocuklarının yüksek olan kira giderleri, torunların okul, kreş vb. giderleri için çalışmak zorunda kalıyorlar. Emekliliği gelmiş ancak emekli maaşının çok düşük olması sebebiyle emekli olamayan memur ve özel sektör çalışanı o kadar çok kişi var ki... Emekli olmuş ve çalışmayanlar da kreş ücretlerinin çok yüksek olması ve annelerin çalışmak zorunda olması sebebiyle torunlarına bakmak zorunda ka-

lıyor. Torunların varlığının nineler için büyük bir mutluluk olması gerekirken çocuk bakımının kendilerine kalması büyük bir yük haline geliyor ve çoğu zaman baş edemiyorlar. Evin neşesi çocukların bakımları büyük bir sorun oluyor aileler için. Bakıcı ücretleri asgari ücret seviyesindeyken bir çocuğun bile bakımı çok meşakkatli oluyor. Cumhurbaşkanı tarafından 2025 yılı “aile yılı” olarak ilan edildi. Bu kapsamda gençlerin evlenmeleri ve üç-dört çocuk yapmaları için çeşitli teşvikler içeren metin yayınlandı. Asgari ücretin sadece ev kirasına yettiği bir durum varken söz konusu teşvik ve ödemeler ancak bebeklerin bez giderlerini karşılayacaktır.

Gençlerin iş bulamama gibi bir sorunu varken evlilik için yapılacak teşviklerin de pek bir anlamı olmayacağını düşünüyorum. 70 yaşında hâlâ çalışmak zorunda kalan, okulunu bitirmesine ve iş aramasına rağmen iş bulamayan bu kadar çok genç varken teşviklerle bu süreç örtbas edilmeye çalışılıyor.

Kıymet UĞUR
Eyüpsultan /İSTANBUL

Canva pro yapay zeka aracı ile üretilmiştir

Aile yılı mı, borç yılı mı?

Burcu Gülaçtı ÖKDEMİR
Bursa

2025 yılı, “aile yılı” olarak ilan edildi. Devlet, genç çiftlerin evlenmesini teşvik etmek için evlilik kredisi gibi destekler sunacağını ifade ediyor. Ancak bu politikalar, aile kurmayı gerçekten kolaylaştırıyor mu? Ekonomik eşitsizliğin yükü altında ezilen gençlerin ve özellikle kadınların deneyimleri, bu sorunun yanıtını gözler önüne seriyor. Bursa’da bir tekstil fabrikasında çalışan Eda’nın hikayesi, bu politikaların genç çiftler için çözümünden çok bir çıkmaza dönüştüğünü ortaya koyuyor.

HAYALLERİN YERİNİ KAYGILAR ALIYOR

Eda, nişanlısıyla evlilik kararı aldığından mutluluk ve heyecanla doluydu. Ancak düğün hazırlıklarına başladıklarında, ekonomik gerçekler bu heyecanı hızla gölgeledi. “Bir düğün yapmak için en az 400 bin lira gerekiyor. Düğün salonları yemeksiz 150 bin liradan başlıyor. Yemekli olmasını zaten hayal edemiyoruz. Beyaz eşya, mobilya, gelinlik... Tüm bunları düşününce evlenmek bir hayal oldu” diyor.

Yaşadığı ekonomik zorluklar Eda’nın psikolojisini de derinden etkilemiş. “Öyle bir noktaya geldim ki artık nefes alamıyorum. Psikolojik destek almayı düşündüm, ama bir seans 2 bin lira. Onun yerine taksitlerimizi ödemeyi tercih etmek zorunda kaldım. Bu yükte terapiye bile gidemedim. Nasıl mutlu olacağımı bilemiyorum, her şey sadece borçlar ve endişeler üzerine kurulu” diyerek içinde bulunduğu çıkmazı anlatıyor.

İKİ KİŞİLİK YÜK KADININ OMZUNDA

Eda, evlilik sürecindeki tüm hazır-

‘150 bin lira kredi veriyorlar: 400 bin liralık masrafın yanında bu neye yeter? Üstelik bir de geri ödeme şartları var.’

lıkların kadınların üzerine yıkılmasından şikayetçi: “Evlilik dediğimiz şey iki kişinin hayat kurması değil mi? Ama ne hikmetse her iş kadının görevi gibi görülüyor. Çeyizi kadın hazırlar, gelinliği kadın seçer, evi kadın döşer... Herkes ‘Sen yaparsın’ diyor. Peki ya bu yükü taşırsan biz ne olacağız? İki kişi mutlu bir hayat kuracağız derken, bir kişi eziliyor.”

Eda, bu sürecin kadınları ekonomik ve duygusal olarak yıpratıldığını vurguluyor: “Evlilik, kadınların omzuna hem ekonomik hem de manevi yük olarak biniyor. Daha başlamadan tükenmiş hissediyorsun. Ama bu yükü paylaşmak için de hiçbir teşvik ya da toplumsal destek yok.”

EVLİLİK KREDİSİ ÇÖZÜM MÜ, DAHA BÜYÜK BİR SORUN MU?

Devletin sunduğu evlilik kredisi gibi destekler, genç çiftler için bir çözüm olmaktan çok, yeni bir borç anlamına geliyor. Eda’nın bu konudaki görüşü net: “150 bin lira kredi veriyorlar. 400 bin liralık masrafın yanında bu neye yeter? Üstelik bir de geri ödeme şartları var. Yani daha düğün yapmadan borçla evliliğe başlıyorsunuz. Bizim ihtiyacımız borç değil, gerçek bir destek.”

Eda, borçlandırma yerine çözüm sunacak politikaların devreye alınması gerektiğini söylüyor, “Bu şekilde hem ekonomik hem psikolojik olarak çöküyoruz. Hayalimiz olan bir şey, hayatımızı zindana çeviriyor” diyor.

‘GENÇLERİN ÜZERİNDEKİ BASKI ARTIYOR’

Aile yılı gibi politikalar, toplumda

genç çiftlere destek verildiği algısı yaratsa da gerçekler oldukça farklı. Gelir eşitsizliği çözülmeden, yüksek yaşam maliyetleri düşürülmeden, gençlerin aile kurma hayalleri bir çıkmaza dönüşüyor.

Eda, “Bu politikalar göstermelik. ‘Aile kurun, çocuk yapın’ diyorlar ama bunu mümkün kılacak bir destek sunmuyorlar. Çiftler ekonomik eşitsizlikle başa çıkamazken daha fazla borçlanarak nasıl bir gelecek kuracaklar? Bu düzen değişmedikçe aile kurma hayali sadece baskı ve borç anlamına geliyor” diyor.

EŞİT BİR YAŞAM KADINLARIN DAYANIŞMASIYLA MÜMKÜN

Eda’nın yaşadıkları sadece kadınların değil, çiftlerin ortak bir mücadele sürdürmesi gerektiğini de gözler önüne seriyor. “Birbirimizi desteklemediğimiz sürece bu yük hafiflemesin. Kadınlar olarak bu sistemin bize dayattığı eşitsizliği kabul etmek zorunda değiliz. Haklarımızı talep etmekten korkmamalıyız. Ancak dayanışma ile bu düzene baş kaldırabilir ve daha eşit bir hayat kurabiliriz.”

Bu sözler yalnızca bireysel bir çabanın değil, toplumsal bir mücadelenin de çağrısı niteliğinde. Kadınlar, ekonomik eşitsizliğe ve toplumsal baskılara boyun eğmeden, daha adil bir sistem için dayanışma içinde olmalı. Daha destekleyici ve eşit politikalar olmadan, aile yılı gibi projeler yalnızca gençlerin sırtına daha fazla yük bindirmeye devam edecek.

Fotoğraf: Freepik

İşçi kadınlar çocuklarını görmeye hasret

‘Fazla mesai yapıyorlar. O da yetmiyor. Üzerine bir de geçinebilmek için ek iş yapan işçi kadınlar, çocuklarına nasıl vakit ayıracaklar?’

MERHABALAR. Ben 20 yaşında genç bir kadın işçiyim. Tuzla’da bir metal fabrikasında çalışıyorum. Çalıştığım iş yerinde çocukları olan kadın arkadaşlarım her gün çocuklarına hasret çalışıyorlar. Kimisi haftada bir, kimileri iki haftada bir çocuklarını görebiliyor çünkü kadınlar artık çocukları için ek iş aramak zorundalar. Buldukları ek iş ile de en azından çocukları büyükanne-leriyle güzel vakit geçirsinsin diye çabalyorlar. Peki neden çocuklar anneleri ile değil de büyükanne-leriyle vakit geçiriyor? Çünkü kadınların aldığı ücretler yetmiyor. Fazla mesai yapıyorlar. O da yetmiyor. Üzerine bir de geçinebilmek için ek iş yapan işçi kadınlar, çocuklarına nasıl vakit ayıracaklar? Yeri gelince “Her aileye üç çocuk lazım” diyorlar. Ama o çocukların karnının nasıl doyacağını söylemiyorlar. Ben fabrikadaki işçi arkadaşlarımdan bunları duyunca utaniyorum. Neden bir anne ve çocuk hasret çekiyor? Biz kadınlar hayatın her alanında bin bir türlü zorluğu yaşıyoruz? Fabrikada, evde, sokakta yetmediği gibi beynimizde de geçim derdi ile boğuşuyoruz.

Tuzla’dan genç kadın işçi
İSTANBUL

Fotoğraf: Freepik

Acımızı örgütlü mücadelemiz yenecek

İlknur HAYLAZ
Esenyalı-İstanbul

2024 yılı, acıların gölgesinde geçti. Ama kadınlar hep ayakta durdu, hep direndi. Her gün yeni bir şiddet, bir cinayet, bir kayıp... Ama güneş, kadınların gücüyle hep yeniden doğdu.

Kadınların, gözlerinde yalnızca korku değil, bir isyan ve direnç vardı. Her kayıp, onlara bir adım daha attırdı. Ama ne zaman duracak bu öyküler? Ne zaman sona erecek bu şiddet sarmalı?

Ana akım medya, her yeni cinayetle ya da kayıpla bir kez daha sarılıyor ve özellikle kadın cinayetlerini sansasyonel bir biçimde, magazinzel bir dille günlerce ele alıyor.

Oysa biz Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği olarak her gün, her saat, sayısız vakaya tanıklık ediyoruz. Bazen bir telefon, bazen bir gözyaşı. Medya bir kadının ölümünü tartışırken biz, her gün yeni bir hayatı savunuyoruz. Bu acılar, ne kameraların önünde ne de manşetlerde biter. Bu acıları ancak örgütlü mücadele yener.

ŞİDDET VE YOKSULLUK İÇ İÇE

2024 yılı kadınların yoksullukla, şiddetle ve cezasızlıkla verdiği mücadelenin daha da görünür olduğu bir yıl oldu. Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği, kadınların ve çocukların her geçen gün artan acılarına tanıklık ederken bu acılara karşı dirençlerini de bir o kadar büyüttü.

Şiddet ve ekonomik kriz iç içe geçmişken kadınlar sadece fiziki değil, psikolojik ve ekonomik şiddetle de mücadele etmek zorunda kaldılar. Birçok kadın, sadece hayatta kalabilmek için değil, bir insan olarak haklarını savunabilmek için de büyük bir direnişe girdi. Kadınların var olma mücadelesinin bir parçası olan derneğimizin 2024 yılı için hazırladığı rapor, kadınların nasıl bir yıl geçirdiğini ortaya koydu.

Raporumuzdaki yer alan verilere baktığımızda, toplam 5 bin 643 kadın ve çocuğun derneğe başvurduğunu, şiddet gören kadınların sayısının geçen yıla oranla yüzde 55,9

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

arttığını ve şiddetin farklı biçimlerinin birbirini takip ettiğini görüyoruz. Fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, psikolojik şiddet ve cinsel şiddet bir arada yaşanıyor ve her biri kadınları farklı açılardan yıpratıyor. Gıda, kira desteği, eğitim masrafları gibi temel ihtiyaçlara yönelik yardım taleplerinin artması kadınların yalnızca şiddetle değil, derinleşen ekonomik krizle de baş etmeye çalıştığını gösteriyor. Kadınların çoğu, geçim derdinin yanı sıra çocuklarına bakabilmek için de mücadele veriyor.

Başvuruların 435'i, şiddet nedeniyle destek talep eden kadınlar ve çocuklardan oluşuyor. Bu kadınların çoğunluğu hem fiziksel hem de psikolojik şiddet gördüğünü ifade ediyor; 220 kadın fiziksel şiddet, 87 kadın psikolojik şiddet, 28 kadın cinsel şiddet, 10 kadın ise dijital şiddete uğradığını belirtiyor. Ayrıca, ekonomik şiddet de yaygın bir sorun olarak öne çıkıyor ve 90 kadın ekonomik şiddete uğradığını söylüyor.

BARINMA TEMEL BİR SORUN

Kadınların başvuruları yalnızca şiddetle sınırlı değil. 1510 kadın çocuklarının eğitimi için okul yardımı talep ederken 3 bin 330 kadın ise gıda, kira, fatura ve diğer yaşam destekleri için yardım başvurusunda bulundu. Bu rakamlar, kadınların yaşadığı yoksulluğun giderek derinleştiğini gözler önüne seriyor.

Derneğe yapılan başvurularda öne çıkan en büyük zorluklardan biri de barınma sorunu. Yüksek kiralar, kadınların bağımsız yaşam

kurmalarını engelledi. Ayrıca, başvuru avukat taleplerinde de artış yaşandı.

ÖFKEMİZ VE DİRENİŞİMİZ DEĞİŞİMİN HABERCİSİ

Kadınlar, boşanma süreçlerinde adli yardım alamadıkları için dernekten hukuki destek talep etti. Boşandıktan sonra nafaka bağlanan birçok kadın nafakayı alamadıklarını söyledi.

Şiddet mağduru kadınların büyük kısmı emekçi kadınlardı. Derneğe şiddete uğradığı için başvuran 145 kadın ücretli bir işte çalışırken, 210 kadın çalışmıyordu. Bunun yanı sıra, 2-18 yaş arası çocuklar da şiddet mağduru olmuştu. Çocukların yüzde 40'ı ihmal, duygusal, fiziksel veya cinsel istismara uğramıştı.

Kadınların yaşadığı sorunları, dayanışma ağımla hafifletmeye çalışıyoruz. Yalnızca İstanbul'dan değil, Türkiye'nin farklı illerinden de başvurular geliyor. Her yeni başvuru, sistemin yetersizliğini, cezasızlığın etkisini ve kadınların hayatta kalma mücadelesinin ne kadar zor olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor.

Kadınlar olarak sesimizi duyurabilmek için sadece manşetlerde değil, sokaklarda, derneklerde, mahallelerde, fabrikalarda var olmaya devam ediyoruz, edeceğiz. Bizler her bir kadının hikayesini duyurmayla, seslerini daha güçlü çıkarmaya çalışıyoruz. Çünkü biliyoruz ki, acıların ve kayıpların ardından gelen her direniş, her öfke, toplumsal değişimin de habercisidir.

Engelliler yeni yılı da daha yoksul

Zekine DÜNDAR
Malatya

ENGELLİ bireyler ve ailelerinin 2025 yılında da yüzü gülmedi. Kesintiye uğrayan engelli maaşları engellilerin yaşamını yeni yılda da zorlaştırmaya devam edecek.

Engel durumu yüzde 60'ın üzerinde olanlar 5 bin lira; altında olanlar ise 2 ile 3 bin lira arası bir maaş alıyorlar. Bu durum engellileri sefaletten sefaletle sürüklerken denge ve yetersiz beslenmelerine de neden oluyor.

Engelli çocukların mamaya erişimi ise engelli ücretleriyle doğrudan bağlantılı bir sorun. Mama fiyatlarındaki fahiş fiyatlar, beslenme sorununu her geçen gün daha da içinden çıkılmaz bir hale sürüklüyor ve engelli ailelerini yer yer sadakalara mahkum ediyor. Engelli maaşı almak için gereken kriterlerin çitasıysa yükseltiyor. Engelli aylığı alanlar aile bakım ücreti, aile bakım ücreti alanlar engelli aylığı alamıyorlar.

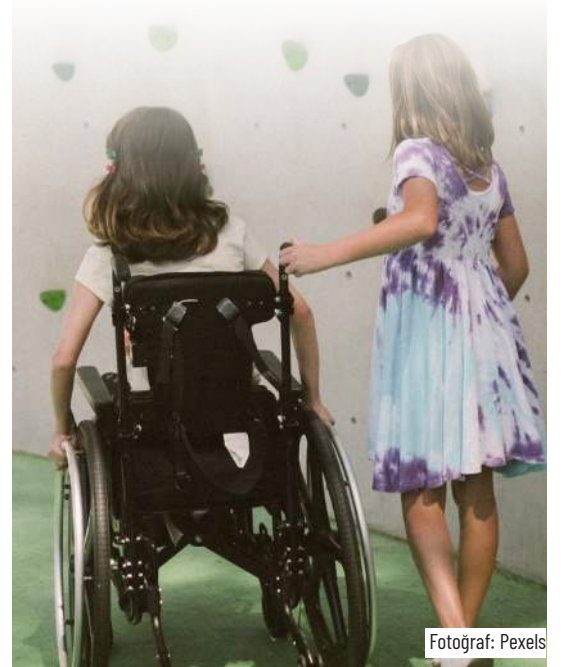
VECİHE'NİN HİKAYESİ

Vecihe 4 çocuğundan en küçüğü zihinsel engelli olan, aldığı bakım ücretiyle geçinmeye çalışan bir kadın.

Vecihe vaktiyle Ağrı'dan Malatya'ya gelmiş. Eşi çalıştığı işte dikiş tutturmaya gönlü olmayan bir inşaat işçisi. Böyle düşünmemize, Vecihe'nin elindeki bakım ücretini zorla elinden almak istemesi neden oluyor. Vecihe bu duruma karşı çıktığında ise sonu şiddet ve engelli çocuğuyla kapı dışarı edilmek oluyor. Vecihe'nin büyük oğlu bu durumu kabul etmeyerek okulu bırakıp çalışmaya başlıyor.

Vecihe o günü şöyle anlatıyor: "O karda dışarıydık. Ailemin yanına gidemedim. Her türlü şiddete maruz kaldım ama gide miyorum, çaresizim."

Geçinememek Vecihe gibi kadınları her geçen gün daha fazla çıkmaza sürüklerken engelli aylıkları kesintiye uğratarak engelliler ve aileleri yoksulluk kısıracına sıkıştırılıyor.

Fotoğraf: Pexels

AİLE YILINDA ARABULUCULUK TARTIŞMASI

Kadınları ne bekliyor?

Av. Sevil ARACI

Yargı Reformu Strateji Belgesini 23 Ocak'ta açıklayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu yılı "aile yılı" olarak ilan ettiklerini, aile kurumunun korunması için yıl boyunca önemli çalışmalar yapacaklarını ifade ederek yeni strateji belgesi doğrultusunda aile hukukunda uygulamadan doğan sorunların giderilmesine yönelik birçok tedbiri hayata geçireceklerini söyledi. Aile arabuluculuğunu sisteme entegre ederek anlaşmazlıkların mahkeme sürecinden önce çözüme ulaştırılmasını arzu ettiklerini dile getiren Erdoğan, "Aile mahkemelerinin kuruluş ve yargılama usulünden çocukların menfaatlerini gözeterek boşanma ve nafaka usullerine kadar geniş bir yelpazede yeni reformlar yapmayı planlıyoruz" sözleriyle yargı reformundaki planlarına ilişkin açıklamalarda bulundu.

Yargı reformları söylemi ile kadınların haklarının tirpanlanması, yasalarda kadınlar aleyhine değişiklikler yapılması AKP iktidarı döneminde adeta alışkanlık haline geldi. Üstelik iktidar, sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda her yılı toplumun bir kesimine ithaf ederek o yılı o kesim için çekilmez kılıyor. Zira geçen yıla "emekliler yılı" diyerek emeklileri canlarından bezdirmişlerdi. Bu seneyi aile yılı olarak adlandırmanın özellikle kadınlar açısından daha vahim bir tablo ortaya dönüşeceği ortada.

'BOŞANAMAZSINIZ!'

Aile Mahkemelerinde arabuluculuk yönteminin devreye sokulması uzun dönemdir tartışılıyor ve bu yöntem kadın örgütlerince çokça eleştiriliyor. İlk olarak 2016 yılındaki boşanma komisyonunun raporu ile gündeme getirilen boşanmalarda arabuluculuk meselesi, o tarihten bu yana her fırsatta önümüze sürülüp kadınların tepkisini çekince bir süreliğine rafa kaldırılıyor.

Gerekçe olarak davaların uzun sürmesi ve sürecin yıpratıcı olması ileri sürülse de amacın bunlar olmadığını biliyoruz. Zira Medeni Kanun'da hali hazırda zaten tarafların koşullarda anlaşabildiklerinde başvurabildikleri anlaşmalı boşanma yöntemi mevcut. Bu davalar hakim gözetiminde, tek celsede, çok kısa sürede sonuçlandırılabilir. Reform adı altında önümüze konulacak yöntem, tarafların uzlaşmaları söz konusu ise anlaşmalı boşanma şeklinde kullanabildikleri bu yöntemi yargı denetiminden çıkarmak anlamına gelecektir. Oysa anlaşmalı boşanmanın en önemli koşulu, yargıcın tarafları bir

'Arabuluculuk uygulaması zayıf değil, güçlüyü koruyan bir uygulama olarak ilerlemekte ve yerleşmektedir. Aile hukukuna ilişkin konularda da arabuluculuğun mecburi hale gelmesi tüm kadınlar için bir kayıp olacaktır.'

arada duruşmada bizzat görmesi, herhangi bir tereddüt veya baskı altında olup olmadıklarını denetlemesidir. Böylece özellikle taraflardan çoğunlukla zayıf konumda olan, şiddete uğrama, boşanmaya zorlanma ihtimali olan kadını korumak hedeflenmiştir. Arabuluculuk yönteminin şiddet mağduru kadınların yine şiddet baskısı ve tehdidi ile anlaşmaya zorlanmalarına sebep olması, daha da vahimi, kadınların bu süreçlerde de erkek şiddetine ve hatta cinayete kurban gitmesi olasıdır.

ARABULUCULUK GÜÇLÜYÜ KORUR

Çantalarında koruma kararları olduğu, defalarca kolluğa ya da yargıya başvurdukları halde katledilmenin kadınların en acı gerçeği olduğu bir ülkede, arabulucu yanında kadınların şiddete uğramayacağını hiçbir garantisi yoktur. Failler adliye içerisinde dahi zaman zaman böyle girişimlerde bulunurken arabulucuya kadınların dövülerek getirilip getirilmeyeceğini de hiçbirimiz bilemeyiz.

Arabuluculuk yöntemi iktidar ta-

rafından çokça özendirilip övülmesine rağmen, bu yöntemin zayıf konumdaki daha zayıf hale getirdiği uygulamada açıkça görülmektedir. Örneğin işçi işveren arasında yine mecburi şekilde yürütülen arabuluculuk sürecinde, işverenler işçiyi haklarının çok altında meblağlara mecbur etmekte, arabulucular da genellikle sürecin çok uzun süreceği, anlaşmanın daha kârlı olduğu gibi söylemlerle işçilerin kandırılmasına destek olmaktadır. Açıkçası arabuluculuk uygulaması zayıf değil, güçlü-

yü koruyan bir uygulama olarak ilerlemekte ve yerleşmektedir. Aile hukukuna ilişkin konularda da arabuluculuğun mecburi hale gelmesi tüm kadınlar için bir kayıp olacaktır.

Bu iktidar, nafaka konusunda yıllardır sürdürdüğü karalama kampanyaları ile gerçekte var olmayan mağdur bir kesim yaratarak "nafaka mağdurları"nın sorunlarını çözeceklerini söylüyordu. Sanıyoruz ki bu yıl nafaka konusunda da erkeklere bir "müjde" verecekler.

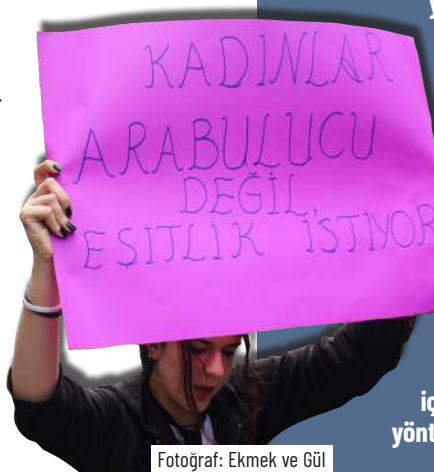
Kaynak: Freepik

HAKLARIMIZA SALDIRANLARA KARŞI MÜCADELE

Öte yandan kadına yönelik şiddete dair etkili bir mücadeleyi hiçbir zaman yürütmemiş olan bu iktidar, şimdi de "Aile içi ve kadına yönelik şiddet suçları soruşturma bürolarını ülke sathında yaygınlaştıracamız" şeklindeki söylemlerle şiddetle mücadele ettiği görüntüsünü vermek istiyor. Oysa şiddeti cezasız bırakan, failleri yüreklendiren, kadınlar için etkili koruma yöntemleri geliştirmeyen,

şiddete karşı en büyük silahımız olan İstanbul Sözleşmesi'ni bir gecede yürürlükten kaldıran da yine tek adam rejimidir.

Unutmayalım, 2016 yılından bu yana defalarca kez gündeme getirdikleri düzenlemeleri bir türlü hayata geçirememelerini kadınlar olarak tepkilerimizi yükseltmemize ve örgütlü gücümüze borçluyuz. Medeni Kanun'un kimi iyi düzenlemelerinin de yargı reformları adı altında elimizden alınmaması için kadınlar olarak yapılmak istenen düzenlemelerin altındaki niyetleri iyi okuyalım ve bu olumsuz düzenlemelere karşı bir araya gelerek mücadeleyi yükseltelim.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

DEPREMİN İKİNCİ YILI:

Hayatta kalma mücadelesi devam ediyor

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Kıvılcım EFTELYA Malatya

6 Şubat 2023'te meydana gelen, aralarında Malatya'nın da bulunduğu 11 ili yıkıcı bir şekilde etkileyen Maraş depremlerinin üzerinden iki yıl geçti. İki yıl geçmesine rağmen depremin izleri silinmedi Malatya'nın sokaklarından. Hâlâ binalar yıkılıyor, süren inşaatlar var. Depremin birinci yılında tamamlanacağı söylenen konutların henüz yarısı dahi tamamlanmadı. Malatya hâlâ yıkıntılar altında.

EVLERİN YENİDEN İNŞA EDİLMESİNİ BEKLİYORLAR

Malatya'da insanların önemli bir kısmı konteyner kentlerde, hatta bir kısmı da çadırlarda hayatta kalma mücadelesi veriyor. Özellikle kadınlar günlük hayatlarını sürdürebilmekte ciddi zorluklar yaşıyor. 21 metrekarelik konteynerlerde sıkışık kalan hayatlar, en çok kadınların sırtına bir yük gibi biniyor. Bu alanda bir kap yemek hazırlığının telaşı, temizliği, çocukları okula hazırlayıp gönderilmesi gibi günlük işler için koştururken bu soğuk kış günlerinde elektrikli ısıtıcılarla ısınan konteynerlerde yaşanan elektrik kesintileriyle mücadele ediyorlar. Kadınlar bir yandan en temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çekerken bir yandan da tacizlerin, aile içi şiddetin ve çocuk istismarının daha fazla yaşandığını görüyoruz. Üstelik birçok kadın bu zorluklarla mücadele ederken iş hayatını da sürdürmeye çalışıyor.

Konteynerlerde kalan pek çok kadının depremin etkilerini üzerinden atamadığı ve var olan binaların depreme karşı dayanıklılığına güvenmediği için

eve çıkmak istemediklerini görüyoruz. Ama elbette ki en büyük etken artan kiralar. Asgari ücret kadar, hatta asgari ücretin üzerinde kiralara sahip evlere taşınmak, asgari ücretle geçinen bir aile için imkansız. Hepsinin umudu evlerinin yeniden inşa edilmesi.

NİTELİKLİ EĞİTİM, HİJYEN VE SAĞLIKLI YEMEK SORUNU

Tüm bunların yanında çocuklarının nitelikli bir eğitim almasını sağlama zorluğuyla karşı karşıya kalıyorlar. Depremde hasar alan okulların birçoğunun henüz yeniden yapımına başlanmaması ve yapımına devam eden okulların tamamlanmaması birden fazla okulun aynı binada eğitim görmesine, sınıf mevcutlarının ciddi oranda artmasına ve eğitimde verimin düşmesine neden oluyor.

Okullarda temizlik personellerinin bulunmamasından kaynaklı ciddi oranda hijyen sorunu yaşanıyor. Temizlik malze-

melerinin alınması için öğretmenler ve veliler kendi aralarında para topluyor. Okullarda sağlıklı içme suyu erişim ve sağlıklı beslenme sorunu da devam ediyor. Kadınların her gün, çocuklarının okula götürebilmeleri için sağlıklı, besleyici bir öğün hazırlama çabası ve telaşı da bizlere, kadınların mücadelesini verdiği "okullarda bir öğün, ücretsiz, sağlıklı yemek" talebinin yakıcılığını özellikle deprem bölgesinde daha da fazla hissettiriyor.

KARANLIK SOKAKLARDA TEDİRGİN ADIMLAR

Gece aydınlatmalarının yetersiz kalmasıyla kadınlar, karanlık sokaklardan tedirgin adımlarla geçiyor. Büyük bir çoğunluğu zorunlu olmadıkça geceleri sokağa çıkmayı tercih etmiyor. Aynı zamanda toplu ulaşım araçlarının yetersizliği, yıkımın olduğu yolların kapanmasından dolayı toplu ulaşım güzergahlarının sık sık değişmesi ve toplu ulaşım

araçlarının akşam erken bir saatte son bulması yaşanan bir başka zorluk. Malatya'da akşam 7'den sonra minibüs, 8'den sonra otobüs bulamazsınız.

DEPREM PSİKOLOJİSİNİ ÜZERİNDEN ATAMIYORLAR

Kadınlara "Depremden önceki Malatya'ya dair en çok özlediğiniz şey nedir?" diye soracak olsak pek çoğu capcanlı, ısıllı ısıllı çarşısında gezinmek olduğunu söyleyecektir. Sosyal alanların birçoğunun da yıkılmış ve kapanmış olması, yerine yenilerinin az sayıda kurulması sosyalleşmeyi de sınırlandırıyor. Bu da çoğu kişinin sosyalleşememesine ve deprem psikolojisini üzerinden atamamasına neden oluyor. Çünkü etrafınızda sadece yıkılan ve inşaatına devam eden binalar görüyorsunuz.

Bir yandan yapılan yerinde ayrıştırma ile bina yıkımı ve enkaz kaldırmaların da sağlıklı bir şekilde yürütülmediğini görüyoruz. Yıkımlar esnasında, yıkım yapılacak alanın etrafının kapatılmaması, yıkım yapılmadan önce çevreye uyayının yapılmaması, enkaz parçalarının etraftaki binalara gelerek o binalara da hasar vermesi, yıkım yapılırken yeteri kadar sulama yapılmaması ve insanların yıkım esnasında yayılan asbesti soluması ciddi oranda insan sağlığını tehlikeye atıyor ve bunun sonuçlarını da ileride göreceğiz.

Tüm bu zorluklar bizleri umutsuzluğa, yılgınlığa sürüklemesin sakın. Çünkü her yan yana geldiğimizde, yanımıza bir kadını daha kattığımızda, "Ne yapmalı?" diye sordüğümüzde, asıl çözümün dayanışmayı ve mücadeleyi örmek ve onu büyütmek olduğunu gördüğümüzde güçlenerek çıkacağız, bizleri yıkıntılar altında bırakan karanlığa karşı...

Fotoğraf: DHA

Depremi enkazını kadınlar sırtladı

Hatice BOYRAZ
Yenimahalle-Ankara

Suna depremden dört ay önce eşinden ayrılmış, tam “Düzeni kurdum, güzel bir hayatım oldu” derken 6 Şubat depremini yaşayan bir kadın. Depremi hemen ardından 20 Şubat’ta çocuklarını ve torunlarını da yanına alarak Antakya’dan Ankara’ya gelmiş. “Depremde çok acı yaşadık, çekirdek aileme bir şey olmadı çok şükür, ama çok can kayıplarımız oldu. Ne yapacağımızı bilmez bir halde Ankara’ya geldik, açıkçası sarhoş gibiydik” sözleriyle anlatıyor o günleri.

Suna sohbetimizde 35 yıllık evliliği süresince kocasının kahrını; kayıncıdesinin, eşinin ve kardeşlerinin eziyetlerini çok yaşadığını şöyle anlatıyor bize: “Yaşadığım yer aile apartmanıydı, altı üstü oturuyorduk. Büyük oğluma hamileyken kocamdan şiddet gördüm; annesinin, kardeşlerinin eziyetlerine maruz kaldım. Tabii, diyeceksiniz ki evliliğini bitirseydin. Bitirsem çocuklarımla gidecek hiçbir yerim, güveneceğim hiç kimsem yoktu. Annem yaşıyordu ama ailem de tepkiliydi. Gitsem çocuklarımla rahat edemeyeceğimi anladım. Evliliğim süresince eşim çalışmama da engel oldu. Onun için 35 sene kocamın kahrını çektim. Kocamın ailesi muhafazakardı, ailesinin isteğiyle kızım 4 yaşındayken başımı örttüm.”

‘PAZAR PARASINI KAYINVALİDEM VERİRDİ’

Çalışmasına engel olmayan, hiçbir güvencesi olmayan Suna, “Ekonomik bağımsızlığım yoktu. Eski eşim çalışmamı istemedi, evliliğimiz süresince ekonomik şiddet uyguladı. Pazar parasını kayıncıvalidem verirdi. İhtiyaçlar için para vermezdi” diyor. Şiddete ve baskıya karşılık 35 yıllık emeğine ve çocuklarına bağlanan nafaka ise “komik” denilecek türden: “Şimdi siz düşünün, 35 yıl hayatımı paylaştım. Onun kahrını çektim. Ona rağmen ayrıldığımda bana reva görülen bin liraydı. Nafaka olarak şu anda 2 bin 100 lira alıyorum. Babamın maaşını alıyorum 15 bin lira. Ama yetmiyor ki, küçük oğlum üniversitede okuyor şu anda. Onu okutuyorum. Ayrıldıktan sonra çalışmaya başladım ama alışık olmadığım için kaldıramadım. Bir de açık kalp ameliyatı oldum. Yani yapamadım.”

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Suna eşinden ayrılmış ve 6 Şubat depremini acı kayıplarla yaşayan bir emekçi kadın. Depremi ikinci yılında yaptığımız sohbette Suna’nın 35 yıllık baskı ve şiddetle geçen evliliğini, deprem sonrası yaşadığı zorlukları ve taşındığı yeni bir şehirde kadınlarla nasıl güçlendiğini konuştuk.

BİR TERLİKLE ÇIKILAN YOLDA KURULAN YENİ BİR YAŞAM

Depremi ardından bir terlikle çıkıp Ankara’ya geldiğini söylüyor Suna. Deprem sonrası bir kadın olarak yaşadığı zorlukları şöyle anlatıyor: “Devlet deprem sonrasında kira yardımı yaptı. Bir buçuk sene boyunca bir yıl 3 bin 500 lira, altı ay 5 bin lira verdiler. Sonra kestiler. Şu an herhangi bir destek alamıyoruz. Ben Ankara’ya bir terlikle çıktım geldim. Antakya’da kiracıydım. Oturduğum ev yıkıldı, yerine ev yapılmadı. Oraya dönsen nerede oturacağım? Şu anda gitsem bana bir şey düşmüyor. Önce mal sahiplerine veriyorlar. Zaten şu anda bildiğimiz kadarıyla deprem bölgesinde hala konteynerde

kalınıyor. Bir dönem tek yaşayan kadınlara orada konteyner bile verilmedi. Ben Ankara’da teyzemin evinde oturuyorum. Burası olmasa oraya gitmek zorunda kalacaktım ve verecekler miydi bakalım bana konteyner? Kızım ve oğlum da evli. Onların yanına gitsem kendimi bir sığıntı gibi hissedecektim ama mecburen orada kalmak zorunda kalacaktım. Yani ülkede yalnız bir kadın olmak, özellikle de eşinden ayrı bir kadın olmak çok zor.”

‘BU KENTTE KAYGILARIMI KADINLAR GİDERDİ’

Ankara’ya ilk geldiği dönemler kaygılı olsa da kadın dayanışması ve tanıştığı kadınlar ona destek olmuş: “Ankara’ya ilk geldiğim dönemlerde çok kay-

gılıydım. Hiç kimseyi tanıımıyordum, kendimi yalnız hissediyordum. Toplumda eşinden ayrılmış, yalnız bir kadına bakış ve davranışlar da ortayken... Fakat sonra oturduğum semtte Ekmek ve Gül okullarıyla tanıştım, bu süreçte yalnız olmadığımı fark ettim. Kendimi umutlu, şanslı ve güvende hissetmemi sağladı. Bir sorun yaşasam, gecenin bir vaktinde de olsa kapısını rahatlıkla çalabileceğim, yardım isteyebileceğim arkadaşlarım var. Daha önceden düzenlenen film etkinliğinde bir araya gelmiştim onlarla. Çok etkilendim, hoşuma gitti. Bu tür buluşmalar daha da artırılmalı. Kadınların birbirine dokunmaktan, dertlerini, sevinçlerini ve sorunlarını paylaşmaktan başka bir çıkar yolu da yok.”

KADINLAR BAHUR VE REYHANLARIYLA SOKAKTA OLACAK: Ma rıhna nıhna hon!*

Dilek OMAKLILAR
Hatay

6 Şubat depremlerini üzerinden iki yıl geçti. Bu yıl dönümünde bazı ekranlarda anahtar teslim törenleri, “çözülen sorunlar” gösterilecekken gerçek neymiş, Hatay’daki konteyner kentlerde barınmaya çalışan yurttaşlardan ve en çok da yükü artan kadınlardan dinledik. İki yıldır değişmeyen sorunlar ve belirsizlik içinde insani koşullar için mücadele veren kadınların her biri ayrı hikaye...

İki yıldır hâlâ sözde “geçici barınma” yeri olan konteyner kentlerde yaşamaya çalışan kadınların yükü azalmak yerine çoğaldı. Çünkü engellilik oranı da psikolojik sorunlar da arttı. Konteyner kentlerde kreşlerin yetersizliği ya da sağlık ve sosyal hizmetlerin yokluğu kadınların kendilerini çaresiz hissetmelerine neden oluyor. Aile içi ilişkilerin bozulduğunu, şiddetin arttığını hangi kadına dokunsanız duyarsınız, o sorun yumağını bırakır avucunuza. Ve bu kadınlar ne yazık ki kendi travmalarını hâlâ atlatabilmiş değil. Kadınlara “Psikolojik destek aldınız mı” diye sorduğunuzda cevap net: “Hayır.”

GÜVENSİZLİK ÇEMBERİ

Konu çocuklarının eğitiminde yaşadıkları sorunlara gelir. Eğitime ara verip çalışan ya da başarısızlık hissiyle hırçınlaşan çocuklarıyla “baş etme yöntemleri” ise “Başka çare yok” telkinleri. Sosyalleşmeyen çocukları için bir park isteyen kadınlar, bir süre sonra güven duymadıkları bu kentlerde “Gözümün önünde dursun çocuğum” demeye başlar. Kadınların güvende hissetmeme hali iki yıl sonunda artmış durumda. Güvenli olmayan kentlerde bir de elektrikler kesikse veya yetersizse o zaman endişe daha da büyüyor.

Ne yazık ki iki yılın sonunda geçici barınma yerlerinde elektrik sorunu devam ediyor. Elektrik verilen kentlerde ise sayaç sorunu çıkıyor. Bir kadın, “İnsani yaşam koşullarınızın oluşturulmadığı kentlerde sayaçların takılması ne kadar yanlışsa bu sayaçların takılma işlemlerini bizlerin karşılaması daha da yanlış ve saçma” diyor. “Saçmalıklar” silsilesi içinde yalnızca elektrik değil, su sorunu da sürüyor. Önceden çamaşır makinesi yetersiz kalırdı; makine geldi, su gitti. Yetmiyor, AFAD: “Acil durum geçti, hak sahibi değilsiniz, ikametgahınız da az hasarlı o yüzden çıkın” mesajı gönderiyor. Sadece kendisinin çalıştığı, asgari ücret bile almayan ve iki çocuğunu okutmaya çalışan kadın “Ben ne yapacağım” diye soruyor. Ne yapacak? Kira yardımları da kesildi, kadınlar iş arasak mı derken “şantiye kent”te yalnızca erkekler iş buldu. İşçi sağlığının olmadığı, güvencesiz işler...

‘20 YIL DAHA ÖMRÜM YETER Mİ?’

“Ucuza mal etsinler diye meğer bizleri mezarlarımıza gömmüşler” diyen

bir kadın, şimdi 21 metrekairelik yerde yaşam mücadelesi verirken, “Ya bunu da bulamasaydık?” diyor.

Bir yıl önce de “Önümüzü göremiyoruz” diyen kadın, evlerine kavuşup kavuşmayacaklarına dair hâlâ önlerini göremediklerini söylüyor. Yıllarca emek verip bir ev sahibi olabilmiş onu da depremde kaybetmiş, şimdi simit satıyor ve “Bir 20 yıl daha ömrüm yeter mi?” diye soruyor.

“Elektrikler kesildiğinde yemek de yapamıyoruz” diyorlardı kadınlar. Şimdi kimi kadın, artan geçim derdiyle akşam saatlerinde çıktığı pazarlardan “çürümüş sebze” alıyor. Dönerken de marketin çöpün kenarına koyduğu “tarihi geçmiş” ürünlere bakıyor.

Bir kadına yeni yıl dileğini sorduğumuzda “Ne yeni yıldan ne de bundan sonraki yıldan bir beklentim yok” cevabını almıştık. Bu kentin “daha yaşanabilir” olduğunu göreceğine dair umudu olmayan kadın, yalnızca çocukları için umudunu koruyor ve “Belki biz göremeyeceğiz ama çocuklarımız görsün. Daha iyi iş bulsunlar, iştiyorum” diyor.

KADINLAR MEYDANLARDA OLACAK

Defalarca sel basan ya da yangın çıkan 21 metrekairelik bu alanlar, değil iki kişi, dört kişinin veya geniş ailelerin yaşayabileceği sağlıklı koşullardan hâlâ uzakta. “Depremde öldüremediklerini bu koşullarda yaşamaya alıştırdılar” cümlesini sıklıkla duyarsınız. Çoğunda da bunu, “şükür” olarak duyarsınız.

Kadınların nefes aldıkları, sosyalleştikleri tek yer ise konteynerlerin önüne yaptıkları bahçeleri. Güneşi gördüklerinde toplanıp burada kahvelerini içerler. “Kira vermeden oturuyorlar işte ya” diye söyleyenlerin bu 21 metrekairede bir günlerini geçirmeleri yeterli. Zira bu kentte, 200 konteyner kent ve 200 bini aşkın barınmaya çalışan yurttaş var. Buyrunuz...

Tablo karanlık. Ama kadınlar, bir sorunla karşılaştığında bir araya gelmeyi, mücadele etmeyi çoktan deneyimledi. Sorunlara çözüm üretmeyi çoktan öğrendi.

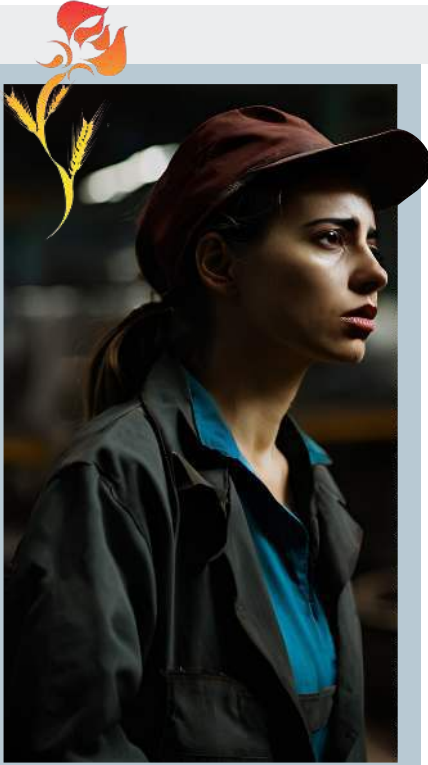
Elektriği kesmeye giden yetkililerin karşısında en önde duran kadınlar, yan yana gelince öğrendi kararı nasıl çektirebileceklerini; kaldıkları kentlerde beton santraline karşı “yürütmeyi durdurma kararlarında” gördüler kazanabileceklerini; suları kesilirken de HATSU önüne giderek gördüler çözebileceklerini... Konteyner kentlerde artık “Buranın muhtarı gibi oldum” diyerek kaymakama kadar çıkılan ve sonu kazanımla biten hikayelerini anlatan kadınlar daha çok.

Ekmek ve Gül olarak sürdürülen Kız Kardeşlik Köprüsü’nde görmüştük diri tutulan umutları ve dayanışmayı. Umutlarını defne yapraklarına ve reyhanlarına saran kadınlar iki yılın sonunda yine 6 Şubat’ta bahurlarıyla meydanlarda olacak. Yine “Ma rıhna nıhna hon” seslerini yükseltecek.

* *Terk etmiyoruz, buradayız.*

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'Aile yılı çocuğumun güvende olduğu bir yıl olacak mı?'

33 YAŞINDA, üniversite mezunu bir kadın işçiyim. Birçoğunuzun bildiği bir fabrikada üç vardiya çalışıyorum. Daha önce de evin ihtiyaçlarına yetiştirebilmek için geceleri günlük işlere gidiyordum. Gece işleri de yeterli gelmeyince bir tercih yapmak zorunda kaldım. Gündüz çocuklara bakıyordum. Gece de işe gidiyordum. Başka çarem yoktu. Çünkü çocuklarıma bakacak kimsem yoktu.

Vardiya çalıştığım için bazen çocukları evde yalnız bırakıp işe gitmek zorunda kalıyorum. Sekiz yıldır evliyim. İki kızım var. Biri kreş çağında ama mahallede ve iş yerinde kreş olmadığı için sıbyan mektebine gönderiyorum. Diğer kızım ilkökul birinci sınıfa gidiyor. Okulun dışındaki saatlerde evde yalnız kalıyor. Bu benim için çok ağır. Ama mecburum.

Cumhurbaşkanı bu yılı aile yılı ilan etti. Nasıl olacak aile yılı? Ben ve eşim çalışmazsak çocuklarımız aç. Daha aile üyeleri aynı saatlerde evde yan yana gelelimiz yoruz.

Bu yıl madem aile yılı, çocuklarımızın güvende yaşayacağı bir yıl olacak mı? İşe gitmek için evden çıkıp işten eve geleceğim saatler arasında devlet olarak çocuklarımızı güvenli bir yaşam sunacak mısınız?

*Narin
Küçükçekmece/İSTANBUL*

Kader gayrete aşık dediler...

Bir işe girebilmek için her türlü gayreti gösterdim. Aynı zamanda sabrı da tek başına yaşayan bir kadın ve aynı zamanda bir anneyim. İş ararken yaşadıklarım sabır sınavı bir komedi filmi gibi. Özellikle son yedi aydır her şeyde bir hayır aramak bazen yoruyor insanı. Benim de iş arama serüveninin bir hayli yordu beni. Olanlar hem beni hem çevremdekileri güldürür hale geldi.

2024 Haziran ayından bu yana iş başvuruları yapıp durdum. Tam dört farklı yerden olumlu sonuç alıp sevinirken her seferinde sevincim kursağımda kaldı. Gariplikler dizisi, bir lojistik deposunun mülakatının "Başvurunuz olumlu değerlendirildi, evrakları hazırladıktan sonra işe başlayabilirsiniz." demesi ile başladı. Bütün evrakları teslim edip iş başı yapacağım günün bildirileceğinin söylenmesi üzerine beklemeye koyuldum. Bu bekleyiş tam üç ay sürdü.

E, tabi tokun açtan haberi olmazmış ki sonuç "Bir süreliğine alımlarımız durduruldu." cevabı oldu. Ölür müsün, öldürür müsün? Boşa geçen zamana mı yoksa aldığım cevaba mı yanayım bilemedim. Onun şokunu atlatamadan yine başvuru yaptım. Farklı bir depodan

arandım "İş görüşmeniz olumlu, evrak hazırlayın. Haftaya salı günü işbaşı yapacaksınız." dendi. Derin bir nefes aldım, nihayet işe başlayacaktım. Ve bilin bakalım ne oldu? Pazartesi günü "Servisler dolu. Yeni servisler eklenince en geç 10 güne size geri dönüş yapacağız" dendi. Bu yeni bekleyiş de tam iki ay sürdü. Sonuç ne mi oldu: "Yeni oluşturulacak vardiya iptali sebebiyle işe alımlar durduruldu. Üzgünüz gelip evraklarınızı alabilirsiniz."

Ben de boşa geçen iki ay daha, "Ev sahibi gözünün içine bakar. Çocuğun, ihtiyaçları için gözünün içine bakar. Senin ne durumda olduğun kimin umurunda, karamsarlık yok." dedim. Tekrar başvurulara devam. Bu kez bir fabrika ile görüşme sağladım, "olumlu" dendi ama inancım da yok tabi. Neyse ki bu kez görüştüğüm yer evrakları teslim alıp iş yeri kıyafeti verince, "Tamam, bu kez oldu." dedim. Görüşme cuma yapıldı, pazartesi başlayacağım söylendi, üç hafta geçti hâlâ ses yok. Bu arada farklı yerlere de başvurular yapmaya devam ediyorum tabi. Bu kez bir sekreterlik işi buldum. "Yarın aranıp gerekli bilgi ve-

rilecek." denildi. "Hayırlı olsun." bile denildi. Ondan da dört gündür haber yok.

Sıkıntılar bununla da bitmiyor. İstedğin işe başvuru yapabilmen de mümkün olmuyor. Çünkü bir de yaş sınırı var. Yani 45'i geçtiysen sana geçmiş olsun. Şimdi ben ne yapmalıyım? Emeklilik yaşının 60 olduğu bir ülkede, 45 yaşla sınırlandırılmış işçi arayan patronlara ne demeliyim?

*Esenyalı'dan bir kadın
İSTANBUL*

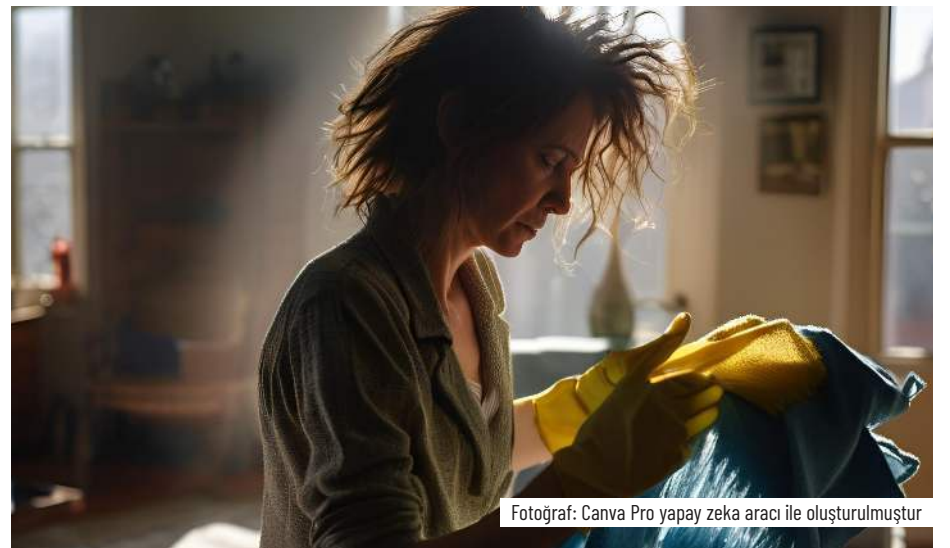
Az ücret, çok çalışmak

MERHABALAR. 44 yaşındayım, iki çocuk annesiyim. Geçimimi ev temizliğine giderek sağlamaya çalışıyorum. Aynı zamanda Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği yönetiminde kadın cinayetleri, çocuk istismarı, yoksulluk ve ekonomik krizle mücadele eden kadınlardan biriyim.

Asgari ücrete zam gelirse biraz rahatlarız diye düşünürken tam bir hayal kırıklığı yaşadık. Ne yalan söyleyeyim, asgari ücretin en az 30 bin lira olacağına dair umutluydum ama her zamanki gibi kursağımda kaldı umudum.

Biz bunca şeyi düşünerek yaşamaya çalışırken evine temizliğe gittiğim kadınların ise daha ekmeğin, peynirin fiyatından haberleri yok. "Kıymanın fiyatı 700 lira olmuş" dediğimde bana, fiyatların normal olduğunun söylenmesi beni çok üzüyor. Biz hiçbir şey alamazken onların, bizim alamadıklarımıza normal demesi her şeyi sorgulattı bizlere.

Yeni yılın gelmesiyle "ücretlere zam geldi" dediğimde "Daha ocak ayındayız, herkes şubatta zam alıyor. Sen neden ocak ayında zamlı ücret istiyorsun?" cevabını aldım. Sanki sigortalı, maaşlı çalışanıymışım gibi. Tabi "Asgari ücrete yüzde 30 zam yapıl-

Fotoğraf: Canva Pro yapay zeka aracı ile oluşturulmuştur

'Biz bunca şeyi düşünerek yaşamaya çalışırken evine temizliğe gittiğim kadınların ise daha ekmeğin, peynirin fiyatından haberleri yok.'

dı, sen neden 500 lira birden artırıyor-sun?" demesi de cabası.

"Ben maaşlı çalışanın değilim, artık yevmiyeler 2 bin lira" dedim. Zorla da olsa kabul etti ama bu sefer akşamları çıkış saatimi bir saat ileri çekmeye başladı. İşim bitmesine rağmen başka

işler çıkarmaya başladı. Verdiği üç kuruş paranın fazlasını almaya başladı. Ev işinde çalışsan da sömürü her yerde. Az ücret, çok çalışmak...

*Sibel KAYGUSUZ
Esenyalı/İSTANBUL*

Kadınlarda cinsel işlev bozuklukları

Berna YILDIZ
SES Eskişehir Şube
Kadın Sekreteri

Cinsellik; biyolojik, psikolojik, sosyal, kültürel, geleneksel, ahlaki, dini, antropolojik, politik ve ekonomik boyutları olan karmaşık bir bütündür. Bu nedenle cinsel sorunu olan bir danışana yaklaşım da farklı bakış açıları içinde barındırmalıdır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), cinsel sağlığı bireysel bir temel hak olarak tanımlamıştır. DSÖ'ye göre cinsel sağlık, "cinsel açıdan fiziksel, psikososyal ve sosyokültürel tam olarak iyi olma hali ve bunun devamlılığı" olarak ifade edilir.

Araştırmalara göre:

■ Kadınların yüzde 30 ile yüzde 60'ı yaşamları boyunca en az bir kez cinsel işlev bozukluğu yaşamaktadır.

■ En sık görülen cinsel işlev bozuklukları, cinsel istek bozukluğu ve uyarılma bozukluklarıdır. Her üç kadından biri cinsel istek bozukluğu ve uyarılma bozukluğu yaşamaktadır.

■ 60 yaş üstü kadınların yüzde 60 ile yüzde 80'i cinsel işlev bozukluğu yaşarken en sık yardım alınan yaş grubu 50-59 yaş arasındadır.

■ Gelişmiş ülkelerde tedavi amacıyla başvuran kadınlar ileri yaşta kadınlar iken gelişmekte olan ülkelerde genç ve orta yaş kadınların cinsel sorunların çözümü için destek arayışında oldukları gözlemlenmektedir.

■ Türkiye'de kadınlar arasında en sık başvuru nedeni vajinismustur.

KADIN CİNSEL İŞLEV BOZUKLUKLARININ PSİKOLOJİK NEDENLERİ

Aile dinamikleri, ebeveynlerin birbirleriyle kurdukları ilişki, danışanın ebeveynleriyle kurduğu ilişki ve cinselliği değersizleştiren ya da aşağılayan bir aile yapısı kadınlarda cinsel işlev bozukluklarını tetikleyebilir. Ancak bunların yanı sıra cinsel işlev bozukluklarının ortaya çıkma koşullarını hazırlayan birçok faktör vardır.

Görsel: Canva Pro Kolaj

KADIN CİNSEL İŞLEV BOZUKLUKLARI TÜRLERİ NELERDİR?

CİNSEL İSTEK BOZUKLUĞU

CİNSEL istek bozukluğu, süregelen ve tekrarlayan bir biçimde, cinsel fantezi ve arzunun olmaması veya zayıf olması durumudur. Cinsel istek bozukluğu yaşayan kadınlar, cinsel etkinlik başlatma veya eşinin başlattığı cinsel etkinliğe katılma konusunda isteksizdirler. Sevişme veya mastürbasyon sırasında cinsel uyarılma belirtileri zayıftır veya hiç gerçekleşmez.

CİNSEL TİKSİNTİ BOZUKLUĞU

Bu bozuklukta kadın, cinsel ilişki kurmaktan tiksinti duyacak kadar rahatsız olur. Cinsel ilişkiden kaçınmak için baş ağrısı veya karın ağrısı gibi gerekçeler öne sürebilir.

CİNSEL UYARILMA BOZUKLUĞU

SÜREKLİ veya tekrarlayıcı şekilde cinsel uyarılmanın yeterli bir ısınma-kabarma tepkisi oluşturamamasıdır. Sorun, cinsel yaşamın başından beri olabileceği gibi sonradan da ortaya çıkabilir. Bazı durumlarda belirli partnerlerle ortaya çıkarken diğerleriyle görülmeyebilir.

ORGAZM BOZUKLUĞU

Kadınların cinsel birleşme ile sürekli veya tekrarlayan bir biçimde orgazm olamaması ya da çok nadiren olması durumudur. Bazı kadınlar mastürbasyon sırasında orgazm olabilsen cinsel birleşme sırasında olamaz. Mastürbasyon yaptığı halde orgazm olamayan kadınların tedavisi genellikle daha uzun sürebilir.

VAJİNİSMUS

Vajinanın dış üçte bir kaslarında, cinsel birleşmeyi engelleyecek şekilde istem dışı kasılma olmasıdır. Çoğu vakada kasılmalar nedeniyle cinsel birleşme mümkün olmaz. Cinsel birleşme girişimi korku ve panik duygularını oluşturabilir. Tedavi arayışı genellikle çocuk sahibi olma isteği veya çevrenin "Çocuk yap" baskısı ile ortaya çıkar.

DİSPARONİ

Disparoni, cinsel birliktelik sırasında tekrarlayıcı ağrı duyulmasıdır. Yüzeysel disparonilerde ağrı vajina girişinde hissedilirken derin disparonilerde ağrı alt karın ve kasık bölgesine yayılır. Sebepleri psikolojik veya fiziksel olabilir ve her iki neden birlikte değerlendirilmelidir.

PSİKOLOJİK NEDENLER

- Negatif beden imajı ve düşük benlik saygısı
- Edilgenlik, çekingenlik
- Katı dini ve ahlaki inançlar
- Kişilik sorunları
- Cinsel kimlik veya yönelim sorunları
- Cinsel taciz ve travmalar
- Cinsel fobiler veya kaçınmalar
- Maskelenmiş parafililer

EVLİLİK VE İLİŞKİ DİNAMİKLERİ

- Evlilik çatışmaları
- Eşe ilgi kaybı
- Yakınlık sorunları
- Eşin cinsel beceri eksikliği
- Pasif, bağımlı eş
- Eşlerde cinsel işlev bozukluğunun bulunması

DİĞER NEDENLER

- Gebelik korkusu
- Psikiyatrik rahatsızlıklar
- Stres ve üzüntü kaynağı olan olaylar
- Yaş veya çekicilikle ilgili endişeler
- Gerçek dışı beklentiler
- Hamilelik, doğum
- Aldatılma veya eşin sadakatinden kuşulanma
- Cinsel organlardan iğrenme veya hoşlanmama
- Suçluluk duyguları
- Performans anksiyetesi

CİNSEL İŞLEV BOZUKLUKLARININ TEDAVİSİ

CİNSEL işlev bozukluklarının tedavisinde multidisipliner bir yaklaşım izlenmektedir. Organik ve fizyolojik sorunlar var ise diğer tıp branşlarıyla ortak konsültasyonlar ile tedaviler uygulanmaktadır. Kadın doğum, üroloji, fizik tedavi, endokrin, dahiliye gibi branşlar cinsel terapide beraber çalıştığımız, birlikte dirsek temasında bulunduğumuz branşlardır.

Genellikle cinsel işlev bozukluklarının ana sebebi psikolojik kökenli sorunlar olduğu için bu alanda uzman cinsel terapistlerden destek alınmaktadır.

Cinsel terapistler psiko-eğitim, ev egzersizleri, biblioterapi (kitap okumaları yapmak, konuyla ilgili sinema filmleri izlemek), konuşma terapileri gibi terapi teknikleri uygulamaktadır.

Bu terapiler ile oldukça başarılı sonuçlar alınmaktadır. Özellikle vajinismus, istek bozuklukları ve orgazm bozukluklarında bir hayli yüz güldürücü sonuçlar almaktayız.

Kadınlar bu hizmete genelde spesifik bir alan olduğu için kendi imkanları ile ulaşabilmekteler. Devlet kuruluşlarında sadece bazı üniversite hastanelerinin bu konuda bölümleri mevcuttur. Bazı sivil toplum kuruluşları da gönüllü olarak kadınlara bu hizmeti sunabilmektedir.

Kadın cinsel işlev bozukluklarının tedavisi mümkündür. Kadınlar kendilerini bu konuda çaresiz hissetmemelidir. Doğru kanallardan alacakları destek ile kesinlikle yüzde yüz tedavi olabilmektedirler.

İyi ki doğdun Mine Özerden...

Filiz GÜR *

Canım Mine,

İki gün önce 60 yaşına girdin. Bu ay doğan çok sevdiğim dostlarım, kardeşlerim olmasına rağmen benim sayacım seninkine ayarlıydı. “30 Ocak Perşembe günü Mine’nin doğum günü, unutma.”

Neler neler unutuyorum bir bilsen. Buysa aklımdan hiç çıkmadı:

Kaç yaşında özgür kalacağını bilmeyen bir kadın, 60 yaşına nasıl girer?

“Girmeyip de ne yapayım Filiz?” desene. Direkt yanıt alamadığım için kurgusal monoloğum devam edecek sıkı dur!

Belki bizden daha gönül ferahlığıyla giriyorsundur yeni yaşına. Hem masum hem hapsedilmiş olmanın senin üstünden kısmen aldığı bazı sorumlulukları düşünecek olursak?

“Buradan sizin için bir şey yapamam sizi gidi dışarıdakiler, biraz da siz uğraşın!” filan.

Yok, seni tanımasam uydurur dururum ben böyle. Oysa duydum ki içeriden dışarıya çok daha kötü görünüyor.

Bu mektubu sana ve okuyan diğer herkese açık yazdığım için cezaevindeki mektup okuma komisyonu senden önce okuyup “Görölmüştür” diye teslim edene kadar mektup bir sürü kişi tarafından “görölmüş”

olacak. İşin güzelliği de şu ki tarafımdan mahremiyeti kaldırılmış bir mektubun açılmasının artık hiçbir öneminin kalmaması. Bu da size attığım üçüncü gol olsun komisyon üyeleri.

Daha önceki iki açık mektubu yazarken kendimi ikiyüzlü hissetmiştim. Şimdiyse gönlüm rahat. Senin için doğum günü hediyem, senin gibi güzel bir kadının doğum gününü herkese duyurmak olacak. Ey ahali! Mine adında bir çiçek, taş duvarların arasında mis gibi kokmaya devam ediyor, duyuyor musunuz?

Geçenlerde Çağla senin doğum günün için özel bir toplantı yapıp kaydetti. Ağlarım diye kameramı açmadım başta. Ben epey sulu göz biriyim ayıptır söylemesi. Orada olmayan birinin doğum gününü kendi aramızda kutlamak yeterince acıklyken üstüne seni tanımış, bir şekilde bir yerlerde ortak güzel işler yapmış olanların anlattıklarını dinlemek... Sonrasında seni ziyaret edebilenlerin aktardıkları bazı yoksunluklardan haberdar olmak. İnfaz memurları dışında kimseyle görüşemediğiniz yalıtılmış bir ortamda tutulduğunuzu ve konuşmaya hasret kaldığınızı bilmiyordum. (Özenmedim desem yalan olur.)

Sizin de oradan izlediğiniz üzere buralar iyice garaipiler sirkine döndü. Bazı içeridekilerin dışarıya, bazı dışarıdakilerin içeriye, bazı kurguların

gerçeğe bazı gerçeklerin kurguya çevrilmesi söz konusu. Nerede daha güvende olduğumuz da ayrıca tartışılır. İçeride mi dışarıda mı, hakikatin dikenli kucağında mı, aldanışın tatlı rehabetinde mi?

Bir de ilgili ilgisiz herkesi tombala torbalarına atıp zoraki birinci çinko, ikinci çinko eşleşmeleri yapma projesi başladı. Evet kızma, ilgili ilgisiz derken senin isnad/ iddia edilen suçla zerrece ilgisiz ama konunun özülüyle ilgili olman bir yana şimdi aynı torbaya ilave edilmeye çalışılan bazı insanların konuyla ilgisiz ama konu başlıkları bambaşka suçlarla ilgili olmaları çok mümkün. Yani şimdiye kadar kızdığımız şey, buncacık temiz kalmışken böyle ilgisizliklerle kirlenmesine daha da kızmamız mümkünmüş demek ki!

Böyle konuşunca da dava insanı gibi görünmek istemem. Benim toplamda kaç davam var düşünmem lazım. Biri sensin. Toplu ve torba olarak değil. Başlık olarak değil. Sade ve biricik olarak Mine. Bir defa da Kaz Dağları’na maden yapılmasını diye gitmişim, onu da sayarsak iki. Zaten onun arkasında da çok durmamış, bir toplu yürüyüşe gidip dönmüştüm.

Düşündüm de savaşılar filan da karşıyım ya acaba bizim Saraçlar Caddesi’nde kızım Ayşe ile iki kişilik bir protesto ekibi olarak pankart açmamız sayılır mı? Düşündükçe de gülesim geliyor. İsrail bizim pankartı görüp ateşkes görüşmelerine katılmış diyorlar. Pankarta da pastel boyayla “Kötüyü Görüyoruz” yazdık. Çok etkili oldu demek ki (Kih kih).

Şimdi şöyle ki Mine’cim “Kahrolsun bilmem hangi ülke” diye toptancı kahırlar yazamıyorum ben. Her ülkede her kanaatten insan olduğunu bilecek, seçili hükümetlerin herkesi temsil etmediğini bilecek yaşlardayız.

Toplu bir kahr istemiyorum. Spesifik kahr tercih ediyorum.

Ben bu satırları yazarken kim bilir kimler neleri dava ediniyor? Birileri yangın yönetmeliklerini, birileri ruhsat şartlarını, birileri görev tanımlarının gerektirdiği mahkumiyetleri... Takip etmedim ben, gücüm yoktu. Şubat depreminden hatırlarsın, ruh sağlığım bozulmuştu. Bir hikaye dinlesem önceki bildiğim hikayelerin voltrana dönüşüp beni ısın kılıcıyla tarumar etmesi çok mümkündü. Hiç bakamayıp gözlerimi kulağımı kapatıp kaçtığım için, şahitliğimi paylaşmadığım için özür bile dileyemem, akıl sağlığını kaybedenlerin şahitliği kabul edilmiyor çünkü.

Ezber biliyorum zaten. Tarih derslerinde anlattığım değişmez gerçekler. Hepsi bir şeye çökme hikayesi.

Huzurumuza çöküyorlar. Geleceğimize çöküyorlar.

Var var, davalarım var da...

Böylesi bir eylemsizlikle evren neyi alkışlayacak hiç bilmiyorum. Öyle duralım biz. Bakalım.

Arkadaşın Elif ile tanıştık. Seni ziyaretleri sırasında ona, yolladığım mektupları sevdiğini söylemişsin. İşte o zaman Mine, nihayet, burada utanç içinde kıvrınmak dışında bir şey yaptığımı anlamış oldum.

Eğer içerlemeszen ironinin dibi ama bu bilgi beni bir miktar özgür kıldı. (Şakacı da bir şirin)

Şimdi ben mi sen mi daha özgür belli değilken okuyanlara dönmek isterim.

Kardeşin Deniz, yaş günün için yapılabilecek birkaç şey listelemiş. Bunlardan birini onun hediyesi olarak burada açmak isterim.

Şunları seçiyorum paketin içinden:

Mine’ye ne sormak istersiniz?

İyi ki doğdun Mine, çünkü...

Bunlara yanıt yazmak isteyenlerin bana mesajla iletmesini isteyeceğim mektubu senden önce okuyanlardan. Sonra da onları ayrı bir mektup olarak sana yollamayı düşünüyorum.

Eminim ki sana değen her cümleyle bizim için biraz daha VAR olacaktır. İyi ki doğmuş biri olarak.

Filiz’in, şahidin...

*filizy63@gmail.com

MİNE ÖZERDEN KİMDİR?

SİNEMACI, belgeselci, reklamcı ve eski Anadolu Kültür çalışanı Mine Özerden, 2011 sonunda Taksim’in yayalaştırılması ve Gezi Parkı’nın yerine Topçu Kışlası yapılması projesine karşı oluşturulan Taksim Platformu üyesi oldu. Gezi Parkı eylemlerine bağlı olarak yürütülen Gezi Parkı Davası’nda, 25 Nisan 2022’de “hükümeti ortadan kaldırmaya teşebbüse yardım etmekten” 18 yıl hapis cezası istemiyle tutuklandı.

Daha ne kadar çukur olabilir?

Fotoğraf: Freepik

Meriç ÖZYURT

Gündüz kuşağı programlarını bilmeyen yoktur. Genel izleyici kitlesini kadınların oluşturduğu da aşikar. Evin işini yaparken, kahve içerken kendi kendine konuşmamak için açılan televizyonda sabah 10'dan akşam ana haberlere kadar bütün kanallarda aynı ses yankılanır neredeyse. Kadınlar için üretilen içerikler, yemek tarifleri ile başlayıp marjinal ve şiddet dolu hayat hikayeleriyle devam eder. Televizyonlarda uzun süredir çetrefilli olaylara ver veriliyor. Kaybolan çocuklar, öldürülen köylüler vb. birçok hikayeyi kolluk ve yargı yerine Müge Anlı çözüyor. Müge Anlı okul yüzü görmemiş genç yaşta anne olmuş bütün kadınlara, "Güçlü olsaydın da bunları yaşamasaydın" sözlerini içi pek rahat söylüyor mesela.

Bu program tarzı, şiddet ve suçun kolay reyting getirmesiyle ilişkili elbette. Müge Anlı ile başlayan 20 seneye dayanan bu furya kolay pazarla-

nıyor. Bunu, izleyen kadınlar da biliyor ama her kumanda darbesiyle yeni bir kanal ve benzer bir hikaye açılıyor.

KADINLAR EKRANDA NEDEN HIRPALANIYOR?

Bunlardan biri olan Zahide Yetiş ile Yeniden Başlasak programı, geçtiğimiz günlerde bir adli vakayı gündeme taşıdı. Adana'da bir kadının eşini bıçaklaması olayında bıçaklanan eş programa konuk oldu. Kadının iddiaları eşinin kumar borcunun olduğu ve kadının insanlar tarafından taciz edildiği, eşinin bu duruma sebebiyet verdiği ve kadını fuhuşa sürüklemeye çalıştığı yönünde. Bıçaklanan adam ise aldatıldığını iddia ediyor.

Bu olayda adı geçen, televizyona çıkan kadın ile ilgili sosyal medya platformu X'te (eski adıyla Twitter) ortaya atılan, aslı astarı belli olmayan yetişkin filmlerinde oynadığına dair iddialar var. Zahide Yetiş de durumdan vazife çıkarıp bu iddiaları programda kadının eşine sordu. Hatta görüntüleri izletti. Peki neden? Neden kadınlara yönelik olan programlarda

kadınlar bu denli aşağılanıyor ve hırpalanıyor?

Gündüz kuşağı yayıncılığında en bayağı biçimde kaygı, korku ve güvensizlik aşılayanlar kazanır çünkü.

BİR DE BÖYLE 'TERBİYE' EDİLİYORUZ

İzleyen birçok kişi anlatılan olayların günlük rutinde karşısına çıkmayacağı biliyor. Ama bunlar gerçek olaylar ve sokakta, markette, pazarda karşılaşmış olabileceği insanlar tarafından yaşandılar. Artık bir programda iki, üç vaka alınıyor. Birçok kişi kayıplarını bulmak ya da uğradığı haksızlığın ortaya çıkması için bu programlara başvuruyor. Böyle kurumsallaşan bir merci olarak karşımızda duruyor Gündüz Kuşağı.

Palu ailesinden Narin'in öldürülmesine kadar her türlü yoz ve vahşileşmiş suç, bu programlar en ince ayırıtısına kadar anlatılıyor. Üretilen içeriğin kendisi kurgu olmadığı için birçok insan izlerken mağdurun yerine kendini çok hızlı şekilde koyuyor. Bu programlar o kadar yerleşti ki zihnimize "Bunlar nasıl hayatlar?" şaş-

kınlığının yerini çoktan "Ben çevreme güvenmeyeyim, çoluğuma çocuğuma dikkat edeyim" tutumuna bırakmış durumda. Bunu izleyen birinin "Şükür benim başıma gelmiyor bunlar" dememe şansı da yok zaten.

Programların temel anlatısı kadınlar ve erkeklerin davranışları ne tecrübelerinden ne de yaşam şartlarından etkilenmiyormuş gibi bir bakış açısıyla ilerliyor. Buna göre de yaşanan olaylarda haklı ya da haksız aranıyor. Tam da bu kadın programı anlatısının görmediği ama bizim yaşadıklarımız var. İşte, okulda, sokakta, evde maruz kaldığımız çok biçimli şiddet ve bunların cezasız bırakılması var. Yetmezmiş gibi her gün bu programlarla da "terbiye" ediliyoruz.

Buna rağmen çocuğu almaya yetiştirmeyince aradığımız arkadaşlarımız, yemegin tuzu eksik kalınca kapısını çaldığımız komşularımız da var. Bütün bu kaos ve acı anlatısının karşısında her gün işimizi, emeğimizi, hayatımızı birbirimize emanet edebildiklerimiz kadınlar var. Ve her kanalda çıkmasa da bizim hikayemiz daha çok yaşanıyor!